

G. LANDSBERGIS: JAV SAUGUMO GARANTIJOS BEI ATVIRŲ NATO DURŲ POLITIKA ĮKVĖPĖ IR STIPRINO LIETUVĄ

Lapkričio 23 dieną Vilniaus Rotušėje pažymėtos 20-osios Lietuvai duoto JAV saugumo pažado metinės. Užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis sveikinimo kalboje teigė, kad JAV duotas saugumo pažadas Lietuvai bei atvirų NATO durų politika įkvėpė ir stiprino Lietuvą. Dabar, anot ministro, metas kuo plačiau atverti širdis ir duris kitoms šalims, einančioms euroatlantinės integracijos keliu.

„Buvusio Jungtinių Amerikos Valstijų prezidento George'o W. Busho vizito Vilniuje metu išstarti žodžiai, kad kiekvienas, pasirinkęs Lietuvą savo priešų, taps ir Jungtinių Amerikos Valstijų priešų, įkvėpė ir stiprino Lietuvą tuomet, kai mums to labiausiai reikėjo. Su šiuo saugumo pažadu užaugo visa karta Lietuvos piliečių, kurie jaučiasi laisvi ir saugūs, ir kuriems Lietuvos narystė ES ir NATO atrodo savaime suprantamas dalykas. JAV saugumo garantijos bei atvirų NATO durų politika įkvėpė ir stiprino Lietuvą, o dabar atėjo metas kuo plačiau atverti širdis ir duris kitoms šalims, einančioms euroatlantinės integracijos keliu,“ - pažymėjo Lietuvos užsienio reikalų ministras G. Landsbergis.

Lietuvos diplomatijos vadovas G. Landsbergis, dėkodamas JAV už sąžiningai puoselėjamą saugumo pažadą, bendrystę ir tvarias partnerystes, įteikė padėkos ženklus JAV organizacijoms ir institucijoms.

„Š i e m e t švenčiame Lietuvos ir mūsų strateginės partnerės JAV draugystės šimtmetį, minime istorinio JAV saugumo pažado dvidešimtmetį. Dauguma amerikiečių rytoj švęs Padėkos dieną. Visos šios sukaktys ir tradicinės šventės – proga darkart prisiminti, kad nei taika, nei laisvė nėra duotybė. Tai, kad šiandien esame ES, NATO šeimoje, tai, kad esame patraukli investicijų kryptis partneriams ne tik iš Europos, bet ir iš Amerikos, o taip pat Indijos ir Ramiojo vandenynų šalių, taip pat yra ne duotybė, o tvirtų diplomatinių santykių, tvarių verslo ryšių ir atviro bendradarbiavimo pasekmė“, - teikdamas padėkos ženklus, sakė Lietuvos diplomatijos vadovas.

Padėkos ženklai įteikti: JAV Valstybės departamentui už sovietinės okupacijos nepripažinimo politiką, padėjusią užtikrinti Lietuvos valstybingumo tęstinumą, už paramą Lietuvos euroatlantinei integracijai, už strateginę partnerystę ir bendrą darbą,

saugant bendras vertybes ir demokratijas visame pasaulyje.

JAV ginkluotosioms pajėgoms – už puoselėjamą partnerystę ir bendradarbiavimą bei tvirtą petį, ginant kiekvieną Lietuvos žemės centimetrą.

Amerikos prekybos rūmams Lietuvoje – už JAV ir Lietuvos prekybos ir investicijų skatinimą.

Tarptautinei Amerikos mokyklai Vilniuje – už tai, kad Vilnius yra patrauklus norintiems dirbti ir investuoti Lietuvoje.

„Esu dėkingas JAV lietuvių bendruomenei už begalines pastangas ir darbą, suartinant Lietuvą ir JAV, skatinant kultūrinius ir žmonių tarpusavio ryšius – jūsų tikėjimo, ryšių ir pastangų dėka Lietuva drąsiai žengė pirmuosius žingsnius tarptautinėje bendruomenėje ir ryžtingai eina pagarbos demokratijai ir laisvei keliu toliau“, - įteikdamas padėkos ženklą JAV lietuvių bendruomenei, pažymėjo ministras.

Renginyje taip pat dalyvavo

Lietuvos kariuomenės orkestras ir JAV kariuomenės pirmosios pėstininkų divizijos orkestras, kuris į Lietuvą atvyko JAV ambasados Vilniuje iniciatyva.

George'o W. Busho vizitas Vilniuje įvyko iškart po NATO šalių vadovų susitikimo Prahoje. Jo metu Lietuva kartu su Bulgarija, Estija, Latvija, Rumunija, Slovakija ir Slovėnija buvo pakviesta prisijungti prie NATO. Kitų metų liepos 11-12 dienomis NATO Viršūnių susitikimas vyks Vilniuje.

LR URM

ŠIAURĖS GRUPĖS GYNYBOS MINISTRAI SUTARĖ STIPRINTI BENDRADARBIAVIMĄ SIEKIANČIEMS APSAUGOTI YPATINGOS SVARBOS INFRASTRUKTŪRĄ

Šiaurės grupės gynybos ministrai Norvegijos sostinėje Osle.

LR KAM

vienybę ir sanglaudą grėsmių regionui akivaizdoje.

Akcentuota, kad visos Šiaurės šalys ratifikavo Suomijos ir Švedijos prašymą dėl narystės NATO – Lietuva ir kitos šalys yra pasirengusios remti suomius ir švedus per einamuoju laikotarpiu. Ministrai sutaria, kad Suomija ir Švedija reikšmingai sustiprins regiono kolektyvinį saugumą ir padidins stabilumą Šiaurės Europoje bei visame Aljanse.

Šiaurės šalių grupės susitikimuose dalyvauja Vokietijos, Jungtinės Karalystės, Danijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos, Norvegijos, Nyderlandų, Suomijos ir Švedijos bei Islandijos gynybos vadovai, aptariantys bendrus interesus. Šiaurės grupė papildė kitus Lietuvos dvišalio ir daugiašalio bendradarbiavimo formatus gynybos srityje.

LR KAM

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Istorinėje Prezidentūroje Kaune lapkričio 27 d., sekmadienį baigtas eksponuoti iš Vokietijos atvežtas Vasario 16-osios Akto originalas. Dokumentą politiniame Vokietijos užsienio reikalų ministerijos archyve radęs Liudas Mažylis ta proga muziejui įteikė dovaną – pliene lazeriu išgraviruotą Vasario 16-osios Akto tekstą. Iš Kauno Aktas bus gražintas į Berlyną. Jis Kaune nuo vasario 16-osios eksponuotas Europos kultūros sostinės metų proga. Pagal Vokietijos archyvo ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos bei Lietuvos valstybės istorijos archyvo susitarimą dokumentas Lietuvai buvo perduotas eksponuoti ilgiausiai penkeriems metams. Tai vienintelis žinomas Vasario 16-osios Akto originalas. Nutarimo nuorašas su originaliais signatarų parašais yra autentiškas Lietuvos valstybės gimimo liudijimo egzempliorius.

Lapkričio 27 dieną, artėjant 65-osioms brigados generolo **Adolfo Ramanausko-Vanago** žūties metinėms, Merkinėje buvo atidengta skulptoriaus Gintauto Lukošaičio sukurta skulptūra „Vanagas su vanagėliu“ ir atidarytas Lietuvos partizanų vado vardu pavadintas skverelis, rašoma Krašto apsaugos ministerijos (KAM) pranešime žiniasklaidai.

Pirmoji ponija Diana Nausėdienė lapkričio 26 d., šeštadienį lankėsi Ukrainos centre, kur kartu su ukrainiečių bendruomene Lietuvoje paminėjo 90-ąsias Holodomoro metines ir pagerbė šio sovietinio totalitarinio režimo nusikaltimo aukas, rašoma prezidentūros pranešime žiniasklaidai.

Europolo direktorė Catherine de Bolle interviu *Savaitei* sako, kad Europoje aktyvėja nusikalstamos grupuotės. Lapkričio 25 d., penktadienį Vilniuje pranešta, kad per tarptautinę operaciją sutriuškinta narkotikų prekyba ir kontrabanda besivertusi „Džerkinių“ grupuotė. Įvairiose pasaulio šalyse sulaikyta kelios dešimtys nusikaltėlių, tarp jų 13 Lietuvos.

Lietuvos lenkų švietimo bendruomenė pritaria lenkų kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino pokyčiams įvedant ir tarpinius patikrinimus vienuoliktokams, bet prašo svarstyti galimybę juos diferencijuoti į valstybinį ir mokyklinį, padaryti egzaminą privalomu.

Lietuvos transporto saugos administracija (L TSA) paskelbė konkursą Melnragėje stovinčiam avarinės būklės Klaipėdos švyturiui sutvarkyti, tai vėliau leis jį atverti lankytojams. Iki šiol į švyturį miestiečiai ir svečiai galėdavo patekti kasmet rugpjūčio vieną savaitgalį, minint pasaulinę švyturių dieną. XVIII amžiaus pabaigoje pastatytas Klaipėdos švytury II pasaulinio karo metu buvo sugriautas. Šio statinio aukštis siekia 39 metrus, norint jį užkopti reikia įveikti 300 laiptelių.

Lapkričio 26 d. Europos parke vykusiame Lietuvos žaliųjų partijos (LŽP) narių suvažiavime dar dvejiems metams organizacijai vadovauti perrinkta **Ieva Budraitė**. Renginio metu žalieji paskelbė ir 12 kandidatų sąrašą, kurie varžysis kitąmet vykiančiuose savivaldybių tarybų rinkimuose, bei įvardijo 8 kandidatūras į merus, rašoma LŽP pranešime.

Klaipėdos miesto meras Vytautas Grubliauskas prisijungė prie Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) ir su šia partija žada vėl kandiduoti į merus. Jis teigė, kad jam įspūdį paliko ir partijos kultūra bei organizacijos solidumas ir sprendimas jungtis prie LSDP „nebuvo nušvitimas ar kažkokia netikėtai gimusi, švystelėjusi mintis“.

Du Rusijos piliečiai nuteisti už iš kito Rusijos piliečio pavogtos kriptovaliutos išgryninimą Vilniuje, pranešė Generalinė prokuratūra. Bylos duomenimis, šių metų vasarį asmenys vienoje Vilniuje veikiančioje kriptovaliutų keitykloje iš virtualios piniginių bendrai išgrynino per 29,8 tūkst. eurų – kiekvienas po 14,9 tūkst. eurų. Vilniaus apygardos teismas šiuos Kaliningrado srities gyventojus pripažino kaltais dėl nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimo ir kiekvienam skyrė po 24,5 tūkst. eurų baudą. Įvertinęs tai, kad abu nuteistieji nuo sulaikymo dienos šį vasarį buvo suimti devynis mėnesius iki nuosprendžio, ir kiekvieną jų laisvės atėmimo dieną prilyginus 100 eurų, teismas konstatavo, kad abu užsieniečiai yra įvykdę jiems skirtas bausmes.

Minint Lietuvos kariuomenės dieną Karinių jūrų pajėgų Karo laivų flotilėje (Klaipėda) 15-ąją kartą surengta apdovanojimo „Lietuvos karžygis“ ceremonija ir šventinis koncertas, rašoma Lietuvos kariuomenės pranešime žiniasklaidai. Šiais metais Lietuvos kariuomenės vadas generolas leitenantas Valdemaras Rupšys pagrindinį „Lietuvos karžygio“ apdovanojimą už didvyrišką poelgį gelbstint skęstančiąją merginą įteikė Lietuvos kariuomenės Specialiųjų operacijų pajėgų kariui Erikui. Šiuo poelgiu Erikas parodė ne tik savo drąsą ir greitą reakciją, bet ir įrodė, kad gera valia, drąsa ir ryžtu galima atlikti didelius žygdarbius. „Lietuvos karžygio“ apdovanojimai teikiami kariams už nesavanaudiškus, kilnius, dažnai rizikingus karių ir civilių asmenų poelgius.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

JAV AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS LEIDO KONGRESUI PERŽIŪRĖTI D. TRAMPO MOKESČIŲ DEKLARACIJAS

Donaldas Trampas (Donald Trump).

AP

Jungtinių Valstijų Aukščiausiasis Teismas lapkričio 22 d., antradienį leido eksprezidento Donaldo Trampo (Donald Trump) mokesčių deklaracijas perduoti demokratų kontroliuojamų JAV Kongreso Atstovų Rūmų komitetui.

76-erių D. Trampas paskelbė, kad 2024 metais vėl sieks JAV prezidento posto, jau daug metų stengiasi užkirsti kelią savo mokesčių deklaracijų paviešinimui.

Nuo 20 a. 7-ojo dešimtmečio tai darė kiekvienas į valdžią atėjęs prezidentas. Tačiau D.

Trampas atsisakė leisti peržiūrėti savo mokesčių deklaracijas ir kreipėsi į teismus, kad šie užblokuotų tokių Kongreso prašymą.

Tikimasi, kad ši teisinė kova pagaliau pasibaigs, nes antradienį Aukščiausiasis Teismas, nepateikęs jokių komentarų, nusprendė, kad buvusio šalies lyderio deklaracijos turi būti perduotos Atstovų Rūmų Finansų ir mokesčių komitetui.

Komitetas siekia gauti D. Trampo ir su juo susijusių verslo subjektų 2015–2020 metų laikotarpio mokesčių deklaracijas.

Visgi buvusio prezidento

mokesčių deklaracijų perdavimas Atstovų Rūmų komitetui nebūtinai reiškia, kad jos taps viešai prieinamos.

Šis žingsnis buvo žengtas likus vos kelioms savaitėms iki dabartinio Kongreso kadencijos pabaigos. Respublikonų įstatymų leidėjai, kurie laimėjo nedidelę daugumą per lapkričio 8 dieną įvykusius JAV vidurio kadencijos rinkimus, jau kitų metų sausį perims Atstovų Rūmų kontrolę.

Nors savo kadencijos metu D. Trampas paskyrė kelis Aukščiausiojo Teismo teisėjus, šis teismas niekada nebuvo priėmęs jam palankaus sprendimo dėl mokesčių deklaracijų. Pavyzdžiui, 2020-aisiais Aukščiausiojo Teismo teisėjai leido buvusio prezidento mokesčių įrašus ir verslo dokumentus perduoti Manhatano apygardos prokuratūrai.

Manhatano prokurorai D. Trampui priklausančią įmonę „Trump Organization“ yra apkaltinę nuslėpus atlyginimus, kurie 2005–2021 metais buvo mokami aukščiausio rango vadovams.

LRT

UKRAINAI MININT 90-ĄSIAS HOLODOMORO METINES, ES VADOVAI ŽADA TOLIAU REMTI NUO AGRESORIAUS BESIGINANČIĄ ŠALĮ

Ukrainai lapkričio 26 d. minint Josifo Stalino vadovaujamo sovietų režimo šalyje dirbtinai sukulto badmečio – Holodomoro – 90-ąsias metines, Europos vadovai vėl pažadėjo toliau remti Kyjivą.

Ukrainiečių prezidentas Volodymyras Zelenskis pareiškė, kad jo šalis ir toliau priešins Rusijos pajėgų atakoms, kurių taikiniais pastaruoju metu sistemingai tampa šalies energetikos tinklas ir dėl kurių sutrinka elektros tiekimas tuo metu, kai atslenkant žiemai krinta oro temperatūra.

„Ukrainiečiai išgyveno labai baisių dalykų... Kadaisie jie norėjo mus sunaikinti badu, dabar – tamsa ir šalčiu“, – pareiškė jis vaizdo kreipimesi, kuris buvo paskelbtas socialiniuose tinkluose.

„Mūsų negalima palaužti“, – pridūrė ukrainiečių vadovas.

Keli Europos vadovai lapkričio 26 d. atvyko į Ukrainos sostinę pagerbti 1932–1933 metų Holodomoro, kurį Kyjivas laiko J. Stalino režimo sąmoningai vykdytu genocidu, aukų atminimo.

Pasak Lenkijos ir Lietuvos žiniasklaidos, šių dviejų ES valstybių narių ministrai pirmininkai į Ukrainą atvyko ir derybų, per kurias visų pirma galėtų būti kalbama apie galimą naują migracijos iš Ukrainos bangą ateinančią žiemą.

Ukrainos pasienio apsaugos tarnyba pranešė, kad Lenkijos

Ingrida Šimonytė ir Volodymyras Zelenskis. L. Penek/Vyriausybės nuotr.

ministras pirmininkas **Matheuszas Morawieckis** Kyjive „pagerbė Holodomoro aukų atminimą“ prie Ukrainos sostinėje esančio Holodomoro aukų memorialo.

Į Kyjivą taip pat atvyko Belgijos ministras pirmininkas **Alexanderis De Croo**. Jis Ukrainos sostinėje lankosi pirmą kartą nuo Rusijos invazijos pradžios.

„Atvykau į Kyjivą. Po intensyvaus pastarųjų dienų bombardavimo, mes palaikome Ukrainos žmones. Labiau negu kada anksčiau“, – parašė jis socialiniame tinkle „Twitter“ ir paskelbė nuotraukų, kuriose matyti, kaip jis spaudžia ranką V. Zelenskiui.

Kaip pranešė naujienų agentūra „Belga“, Belgija Ukrainai pažadėjo skirti dar 37,4 mln. eurų finansinę pagalbą.

Vokietijos kancleris **Olafas Scholz** vaizdo pranešime paskelbė, kad Berlynas siunčia 15

mln. eurų pagalbą, skirtą paremti dėl karo sutrikusį Ukrainos grūdų eksportą.

Beje, Vokietijos parlamento nariai rengiasi pritarti rezoliucijai, kuria praėjusio amžiaus 4-e dešimtmetyje sovietų diktatoriaus J. Stalino sukeltas milijonų Ukrainos žmonių badas būtų paskelbtas genocidu.

Kaip rašoma rezoliucijos projekte, su kuriuo susipažino naujienų agentūra AFP, vien 1932–1933 metų žiemą, kaip manoma, mirė iki 3,5 mln. žmonių, tačiau istorikai sako, kad aukų buvo kur kas daugiau – iki 10 milijonų.

Šiuo metu Ukrainoje vykstantis karinis konfliktas pakurstė nuogastavimus, kad istorija gali pasikartoti. Kremlius ginkluotų pajėgų atakos prieš grūdų saugyklas ir Ukrainos eksporto Juodąją jūrą blokada išprovokavo kaltinimus Maskvai, kad ji vėl naudoja maistą kaip karo ginklą. LRT

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER**DIRVA**

TEL. (216) 531-8150

FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president**Gediminas Markevičius, redaktorius / editor**

1960 Town Dr., Naperville, IL 60565-2029

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com**DIRVA (USPS 157-580)**Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

KAD ISTORIJA NEPASIKARTOTŲ

Po Didžiojo karo žmonija buvo įsitikinusi – šito karo užtenka, kad būtų pasimokyta ir daugiau nieko panašaus pasaulyje nebenutiktų. Deja, tepraėjo vos pora dešimtmečių, ir vėl užsiplieskė pasaulinis karas. Kaip ir pirmasis, jis kilo Europoje, persimetė į Aziją, Afriką – tai buvo 7 metai žmonijos istorijoje neregėto niokojimo ir žudymo... Šis karas privertė politikus ne tik pakoreguoti pavadinimus (vietoj Didžiojo karo atsirado „Pirmojo pasaulinio karo“ pavadinimas, na, o „Antrasis pasaulinis“ savaimė įsigalėjo istorijos vadovėliuose ir moksliniuose darbuose), bet ir susimąstyti, kad būtina sukurti pasaulyje tokią tautų buvimo kartu sistemą, kad visus nesutarimus būtų galima išspręsti taikiai, be ginkluotų konfliktų. Tiesa, jau buvo tarptautinė organizacija, vadinamoji Tautų Sąjunga - pirmoji nuolatinė tarpvyriausybė organizacija, kurios pagrindinis tikslas buvo išlaikyti pasaulyje taiką, deja, ji pasirodė nepajėgi atlikti savo užduotį. Taip, pasibaigus karui, atsirado Jungtinių Tautų Organizacija, ir atrodė, kad su karais Europoje (o karas Europoje reiškia pasaulinį karą – įrodyta istorijos!) bus baigta visiems laikams...

Ir štai šiandien žmonija sprendžia dilemą – kaip išvengti Trečiojo pasaulinio? Atsakymas būtų labai paprastas – įvertinti vienos valstybės, nuo pat pradžių dalyvavusios tiek prasidedant Pirmajam, tiek Antrajam pasauliniam, vaidmenį. Visuose karuose. Ta valstybė – Rusija! Juk tai ji sugriovė daugiau nei pusę amžiaus Europoje vyravusią tvarką, garantavusią taiką. Galima sutikti – Pirmasis pasaulinis nėra tik Rusijos kaltės rezultatas, tačiau Antrasis pasaulinis neabejotinai buvo Rusijos, tapusios Sovietų Sąjunga, „nuopelnas“! Deja, būdama tarp nugalėtojų, karo iniciatorė Sovietų Sąjunga nebuvo įvertinta tarptautinės opinijos, jos vaidmuo užauginant nacistinį hitlerinį žvėrį nebuvo įvardintas. Ir netgi šiandien tai nėra padaryta! O neatskleistas nusikaltėlis linkęs piktadarystės tęsti – irgi įrodyta istorijos. Žinoma, šiandien pasaulis baisesi Rusijos daromais karo nusikaltimais Ukrainoje, tačiau išmintingų politikų siūlymai steigti specialų tarptautinį tribunolą, kuriame būtų įvertinti Rusijos ir jos politinio elito padaryti nusikaltimai, nesulaukia visiško palaikymo. Nieko keisto – kai kurių valstybių politinis elitas pats linkęs į diktatūrą, kai kurių – užkibęs ant Kremliaus korupcinio masalo, o dar kai kurių – užsisklendę egoistinių interesų rate arba tiesiog neturi politinės nuovokos. Kaip bebūtų, abejojančių, kad rusų padarytus karo nusikaltimus būtina įvertinti teisiškai - vis mažiau, tiesa, kyla diskusijų, kad kremliaus teroristų nusikaltimų nagrinėjimas esamose tarptautinėse teisminėse instancijose (pavyzdžiui, vadinamajam Hagos teisme) užsitęstų mažiausiai dešimt metų, taigi, tai tik patvirtina prielaidą, kad būtinas specialus tarptautinis teismas. Labai aiškiai tai įvardijo Lietuvos europarlamentaras Andrius Kubilius: „Todėl vienintelis racionalus kelias yra skubiai inicijuoti Specialaus Tarptautinio Tribunolo karo agresijos prieš Ukrainą nusikaltimo tyrimui, nes karo agresijos nusikaltimas yra Putino ir Kremliaus vadovybės nusikaltimas, žymiai lengviau ir greičiau įrodomas, ir todėl šiandien tai turi būti neatidėliojant realizuojama.“

DONALDAS TRAMPAS PAGALIAU TURI KONKURENTĄ?

Tokiomis nuotaikomis gyvena Jungtinės Amerikos Valstijos. Nuvilnijus Atstovų Rūmų, Senato bei valstijų lygmenų pareigūnų rinkimams, žvilgsniai krypta į 2024-uosius. Būtent tais metais bus renkamas valstybės prezidentas.

Pirmasis į mūšio lauką stoja Donaldas Trampas (Donald Trump). Buvęs Baltųjų rūmų šeimininkas oficialiai paskelbė sieksiantis vėl tapti šalies vadovu. Sėkmės atveju jis taptų tik antruoju politiku, tą padariusiu po pertraukos. 19 a., ketveriems metams užleidęs postą, į jį vėl sugrįžo Groveris Clevelandas.

Visgi D. Trampui nebus lengva. Tą atspindėjo ir nuotaikos, supusios dalyvavimo rinkimuose paskelbimą. Neatrodė, jog ši įvyki net ir Respublikonų partijos rėmėjai sutinka entuziastingai. D. Trampo nesupo artimiausi šeimos nariai – pavyzdžiui, dukra Ivanka paskelbė, jog politikoje dalyvauti nebetikina. Pirmosios tėvo kadencijos metu ji užėmė svarbias pareigas Baltuosiuose rūmuose.

Tą sąlygoja ne itin sėkmin-

gi pastarųjų rinkimų rezultatai. D. Trampas aktyviai dalyvaavo politinėje kampanijoje, tačiau jo remiami kandidatai nepateisino lūkesčių. Respublikonai perėmė daugumą Atstovų rūmuose, tačiau ten turės minimalią persvarą. Senato lenktynėse Demokratai ne tik išsaugojo pranašumą, bet ir gali padidinti.

Žinant, jog Demokratų partijos prezidento Joe Bideno reitingai kuklūs, o šalį kamuoja infliacija ir ekonominio sąstingio nuotaikos, Respublikonų lūkesčiai buvo gerokai didesni.

Be to, Respublikonų gretoje auga nauja žvaigždė. Floridos gubernatorius Ronas DeSantisas triuškinamai laimėjo valstijos vadovo rinkimus. Jis įrodė, kad Respublikonai gali būti populiariūs ne tik regionuose, kas buvo akivaizdu D. Trampo prezidentavimo metu, bet ir didesniuose miestuose.

Tokia perspektyva vilioja Respublikonus. Juolab kad D. Trampo rezultatų istorija anaipol nėra puiki. Jam būnant prezidentu, Respublikonai pralaimėjo 2018 metų

Atstovų rūmų rinkimus, 2020 metų prezidento rinkimus, o šį sykį nepateisino lūkesčių Senato balsavime.

Šios tendencijos paskatino D. Trampo populiarumo Respublikonų tarpe susvyravimą. Iki šiol jis buvo aiškus vadas tyrimuose, kuriose teirautasi, kas turėtų siekti prezidento posto po dvejų metų. Tačiau naujausiose apklausose D. Trampas jau nusileidžia R. De Santisui. Buvęs prezidentas pradėjo viešai kritikuoti Floridos politiką, tuo parodydamas, jog jaučia augančią konkurenciją.

Be abejo, daryti išvadas dar anksti. R. De Santisas kol kas nepaskelbė, jog sieks prezidento posto. Tikėtina, kad rinkimuose dalyvaus ir daugiau Respublikonų, o balsų išsiskaidymas būtų palankus ištikimiausių rėmėjų lojalumu besikliaujančiam D. Trampui. Galiausiai buvęs prezidentas paneigė jau ne vieną skeptišką prognozę. Visgi sunku nepastebėti ir to, kad Respublikonų partijoje jaučiasi permainų vėjai.

Linus Kojala, politologas, LRT

PARAGINO TURKIJĄ PRITARTI ŠVEDIJOS IR SUOMIJOS NARYSTEI NATO

Lietuvos užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis pareiškė savo kolegai iš Turkijos, kad spartus Švedijos ir Suomijos prisijungimas prie NATO sustiprins stabilumą regione, šeštadienį rašo įtakingas dienraštis „Financial Times“.

Lietuva perspėjo Turkiją, kad jos vėlavimas pritarti Švedijos ir Suomijos prašymams suteikti NATO narystę kelia riziką ne tik šių šalių, bet ir viso Baltijos jūros regiono saugumui.

Landsbergis teigia informavęs Turkijos užsienio reikalų ministrą Mevlutą Cavusoglu, kad padėtis visame Šiaurės ir Baltijos šalių regione, kurio daugelis valstybių turi sieną su Rusija, yra itin jautri dėl Maskvos invazijos į Ukrainą.

„Kalbamės su savo gerais draugais Turkijoje, kad vėlavimas turi tiesioginį poveikį mūsų saugumui, todėl labai norėtume, kad ši situacija būtų išspręsta“, – G. Landsbergis teigė „Financial Times“.

Lietuvos užsienio reikalų ministras tvirtina, kad reiktų Švediją ir Suomiją kuo greičiau priimti į NATO. Ministro teigimu, tokiu atveju Baltijos šalys galėtų aptarti su šiomis šalimis aktualius bendradarbiavimo klausimus, pavyzdžiui, „daugiau oro gynybos projektų kartu su Suomija, aktyvesnį bendradarbiavimą su Švedija jūrų srityje“.

Švedijos ir Suomijos narystės paraišką patvirtinto 28 iš 30 NATO valstybių narių.

Vengrija pareiškė, kad jos parlamentas ratifikuos jas kitąmet.

Naujų narių prisijungimo prie NATO procesą labiausiai stabdo Turkija, kurios prezidentas Recepas Tayyipas Erdoganas yra pareiškęs, kad Švedija visų pirma turi nutraukti ryšius su kurdų grupuotėmis, kurias Ankara vadina teroristinėmis, taip pat paspartinti įtariamų nusikaltėlių ekstradiciją. *ELTA*

NORI TURĖTI STIPRIAUSIAS PASAULYJE BRANDUOLINES PAJĖGAS

Šiaurės Korėjos diktatorius Kim Jong Unas pareiškė, kad jo šalis yra užsibrėžusi tikslą turėti stipriausias pasaulyje branduolines pajėgas.

Tokius Kim Jong Uno tvirtinimus lapkričio 26 d. citavo valstybinė žiniasklaida. Jis apie šiuos užmojus paskelbė pristatydamas kelias dešimtis pareigūnų, prisidėjusių prie neseniai atlikto naujo tipo tarpžeminės balistinės raketos (ICBM) „Hwasong-17“ bandymo.

Korėjos pusiasalyje šiuo metu tvyro itin didelė įtampa. Branduolinį ginklą turinti Šiaurės Korėja pastaruoju metu labai intensyviai išbando naują ginkluotę. Pietų Korėja bėgštauja, kad Pchenjanas jau visai netrukus gali atlikti pirmą nuo 2017 m. branduolinio ginklo bandymą. *ELTA*

Kad toks Tribunolas karo agresijos nusikaltimui tirti yra būtinas, bent keletą kartų per šiuos metus (pradedant gegužės mėnesiu) yra garsiai pasisakęs Europos Parlamentas (pavyko įtikinti kolegas pritarti tokiai mūsų pateiktai nuostatai). Neseniai tokią pačią nuostatą garsiai paskelbė ir Baltijos valstybių Užsienio reikalų ministrai, (turima galvoje spalio antroji savaitė – *red. past.*) lygiai tą patį pasakė Olandijos parlamentas. Šiomis dienomis dėl būtinybės reikalauti atsakomybės už karo agresijos nusikaltimus pasisakė ir ES Vadovų Taryba.”

Kol kas kito kelio, nei europarlamentaro įvardintas tribunolas, niekas nepasiūlė, ir jei nebus pasukta tuo keliu, istorija gali pasikartoti! Be to, galbūt žinojimas, kad neišvengiamai teks atsakyti už karo nusikaltimus, priverstų bent kažkiek susimąstyti ne tik putiniškas galvas kremliuje, bet ir vieną kitą eilinių Rusijos Federacijos pilietį?

Kęstutis Šilkūnas

LIUBLINO TRIKAMPIO PREMJERŲ SUSITIKIME KYJIVE – PARAMA UKRAINAI IR SUTARIMAS DĖL TOLIMESNIO TRIŠALIO BENDRADARBIAVIMO STIPRINIMO

Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė kartu su Lenkijos ir Ukrainos Ministras Pirmininkais Mateuszu Morawiecki ir Denysu Šmyhaliu lapkričio 26-ąją dalyvavo Liublino trikampio formato premjerų susitikime Kyjive, Ukrainoje. Šalių premjerai aptarė tolimesnę paramą nuo Rusijos karinės agresijos besiginančiai Ukrainai ir pabrėžė Rusijos atsakomybę už sistemingai vykdomus karo nusikaltimus, pažymėdami Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos solidarumą ir bendrus tikslus trišalėje deklaracijoje.

„Džiaugiuosi, kad šis Liublino trejeto susitikimas įvyko čia, Kyjive, laisvos Ukrainos sostinėje, šalyje, kuri šiandien ginasi nuo agresoriaus smūgių, nukreiptų prieš taisyklėmis grįstą pasaulio tvarką, kuri gina ir pačius laisvės bei demokratijos principus. Todėl mūsų tautas prieš kelis amžius vienijęs šūkis „Už jūsų ir mūsų laisvę“ nepraranda reikšmės ir šiandien – tai yra įpareigojimas, kuriuo seksime. Šios

dienos susitikime patvirtinome mūsų sutarimą toliau stiprinti trišalį bendradarbiavimą, visų pirma gynybos ir energetikos srityse, o taip pat siekti Rusijos tarptautinės atsakomybės už vykdomus nusikaltimus, įskaitant per Tarptautinio tribunolo Rusijos agresijos nusikaltimui tirti įsteigimą“, – sakė premjerė I. Šimonytė.

Trišalėje deklaracijoje smerkiami Rusijos karinių pajėgų vykdomi sistemingi karo nusikaltimai, įskaitant tikslingus, beatodairiškus išpuolius prieš civilius ir viešąją infrastruktūrą, prievartiniai Ukrainos piliečių, taip pat ir vaikų, perkėlimai iš laikinai okupuotų Ukrainos teritorijų į Rusiją, šalys deklaracijoje pabrėžia būtinybę didinti spaudimą Rusijai tarptautinėmis sankcijomis, apribojant jos galimybes tęsti karą ir vykdyti šiuos bei kitus nusikaltimus Ukrainoje, siekis plėsti šalies agresorės tarptautinį izoliavimą.

Premjerė I. Šimonytė užtikrino, jog Lietuvos pagalba Uk-

Iš kairės: Lietuvos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė, Ukrainos Ministras Pirmininkas Denys Šmyhalis ir Lenkijos Ministras Pirmininkas Mateusz Morawiecki. **LRV**

rainai, teikta dar iki karinės invazijos vasario 24 d. pradžios, skiriama šalies Vyriausybės, gyventojų ir verslų iniciatyvomis, pasieks Ukrainą ir toliau, padedant jai atsilaikyti būsimą sunkią žiemą.

Lietuva atsiliiepė į Ukrainos poreikius užtikrinant

energetikos infrastruktūros funkcionavimą ir artimiausiu metu skirs 2 mln. eurų vertės paramą šiai sričiai, susitikime pranešė Lietuvos premjerė. Taip pat Lietuva tęs humanitarinę pagalbą asmenims, turėjusiems dėl karo palikti savo namus Ukrainoje, bet

likusiems šalyje.

Lapkričio 26 d. Kyjive įvykęs premjerų Liublino trikampio susitikimas – antrasis nuo šio formato įsteigimo pradžios. Ministrė Pirmininkė I. Šimonytė pakvietė trečiąjį susitikimą kitąmet surengti Lietuvoje. **LRV**

RYŠKĖJA LIETUVOS ATEITIES VIZIJA:

VALSTYBĖS PAŽANGOS TARYBA PRITARĖ – LIETUVA TURĖTŲ SIEKTI „ŠIAURINĖS ŽVAIGŽDĖS”

Š.m. lapkričio 21 d. Valstybės pažangos tarybos posėdyje aptarti šiuo metu rengiamos Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2050” galimi Lietuvos ateities scenarijai. **LRV**

Lapkričio 21 d. įvykusiame Valstybės pažangos tarybos posėdyje aptarti šiuo metu rengiamos Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2050” galimi Lietuvos ateities scenarijai bei ryškėjančios strateginių ambicijų ir ateities vizijos kryptys. Detalesnis jų turinys paaiškės toliau konsultuojantis su visuomene ir bendrakūrėjais. Numatoma, kad Lietuvos ateities vizija pasieks Seimą 2023 m. pavasarį.

Posėdyje Tarybai pristatyti keturi galimi Lietuvos ateities raidos scenarijai: „Puikus

naujasis pasaulis”, „Šiaurinė žvaigždė”, „Amžinas iššalas” ir „Kapanojimasis”. Juose ateitis skleidžiasi per kylančią įtampą tarp demokratinų ir autokratinų režimų bei švietimo stagnacijos arba transformacijos poveikį visoms šalies gyvenimo sritims. Nariai patvirtino natūraliai susiformavusį platų konsensusą, kad Lietuva turėtų siekti „Šiaurinės žvaigždės” scenarijaus ir jame užkoduotos demokratinės, brandžios Lietuvos taisyklėmis grįstame pasaulyje bei negrįžtamo švietimo proveržio.

Šie scenarijai tapo atspirties tašku ateities vizijos ir strateginių ambicijų formavimui, į kurį nuo 2022 m. pavasario įsitraukė 120 bendrakūrėjų organizacijų, veikiančių socialinio verslo, studentų savivaldos, švietimo, žmogaus teisių, kūrybos, kultūros, verslo, inovacijų, socialinės ir sveikatos apsaugos srityse. Kartu su piliečiais ir ekspertais kūrybinių dirbtuvių metu jie sugeneravo 383 ambicijas ir 50 vizijos siūlymų, kuriuose atsispindėjo sąmoningo, empatiško ir tolerantiško

žmogaus ugdymo, mokymosi visą gyvenimą, emocinės sveikatos ir atskirties mažinimo svarba.

„Šios vizijos rengimo stiprybė – įtraukumas, todėl labai svarbu, kad į procesą jau buvo įtraukta visuomenė ir tai dar ne pabaiga – laukia viešosios konsultacijos, kurių metu visi išreiškę norą turės galimybę pasisakyti ir pasiūlyti savo indėlį. O mes, išgirdę visuomenę, toliau dirbsime, kad vizijos dokumentas pasiektų Seimą šį pavasarį”, – susirinkusiems sakė premjerė Ingrida Šimonytė.

Išlaikant piliečių pasiūlytą žodyną, ambicijos buvo sisteminamos į rinkinius, kuriuose atsispindėjo išryškėję bendri pamatiniai siekiai ir vertybės 2050 metams: valstybės atsparumas, lietuviškos tapatybės puoselėjimas, išsimokslinusi ir kūrybinga visuomenė, ekonominė gerovė ir socialinis saugumas, bendruomeniškumas, harmoningas santykis su gamta, tolygiai vystomi regionai.

Remiantis šiais duomenimis, Tarybos nariams posėdyje pristatytos siūlomos strateginių ambicijų kryptys: a) demokratinės kultūros ir valdysenos, b) socialinės politikos, sveikatos ir švietimo, c) ekonominio proveržio, d)

tarptautinės politikos ir e) infrastruktūros ir gyvenimo aplinkos sritys. Taip pat nurodyti du visoms kryptims bendri horizontalūs principai: savo ir planetos gamtinės aplinkos tausojimas ir puoselėjimas ateities kartoms bei technologijų ir inovacijų plėtra ir taikymas visuomenės iššūkiams spręsti.

Kartu Valstybės pažangos tarybos nariams pristatytas strategines ambicijas jungiantis Lietuvos ateities vizijos pasiūlymas – „Šiaurinė žvaigždė Lietuva: kūrybingų žmonių valstybė, kurioje norisi gyventi”. Gruodžio mėnesį vykdomose viešosiose konsultacijose su visuomene ir bendrakūrėjais bus galima teikti pasiūlymus ir koreguoti vizijos dokumentą.

Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2050” rengiama naudojant inovatyvų ateities įžvalgų metodą. Planuojama strategijos įgyvendinimo trukmė – daugiau kaip dvidešimt metų (nuo 2024 iki 2050 m.). Pateikti projektą Seimui numatoma 2023 m. pavasarį. Strategiją „Lietuva 2050” rengia Vyriausybės kanceliarija, bendradarbiaudama su Seimo Ateities komitetu, STRATA ir Vilniaus universitetu. Daugiau informacijos: <https://lrv.lt/lt/aktuali-informacija/lietuva-2050>. **LRV**

JAPONIJA 1922 M. PRIPAŽINO LIETUVOS VALSTYBĘ: BUVO JAUČIAMAS JAPONŲ PALANKUMAS

JUOZAS SKIRIUS

Vytauto Didžiojo universiteto profesorius,

Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos vyriausias mokslo tyrėjas

Šie 2022 metai svarbūs moderniosios Lietuvos diplomatijos istorijai ir tuo pačiu lietuvių tautos egzistencijai, nes prieš šimtą metų naujai susikūrusią Vasario 16-osios Lietuvos valstybę *de jure* pripažino Vakarų didžiosios valstybės – JAV, Didžioji Britanija, Prancūzija, Italija, Vokietija. Tuo metu pripažinimą suteikė ir katalikiškojo pasaulio vadovas – Vatikanas. Tų šalių tarpe buvo ir tolima Rytų šalis Japonija. Tai ne tik Lietuvos diplomatų pastangų, bet ir palankiai susiklosčiusių tarptautinių aplinkybių rezultatas. Taigi, po ilgų keturių metų lietuvių diplomatinė „kovą“, 1922 m. antroje pusėje maža Rytų Europos valstybė Lietuva pagaliau tampa pilnaverčiu, pripažintu pasaulio politiniu vienetu. Mūsų šalis iki tragiškų 1940 metų, per neįtikinėtai trumpą laiką pasiekė išpūdingų rezultatų ekonomikos, kultūros, švietimo srityse. Tam, be jokios abejonės, įtakos turėjo lietuvių tautos įsiliejimas į pasaulio tautų tarpą.

Prieškario dviejų valstybių santykiai

Prisimenant Lietuvos ir Japonijos tarpvalstybinių ryšių ištakas, visur garsiai kalbama, kad 1922 m. gruodžio 20 d. Japonijos valdžia, kartu su Didžiosios Britanijos, Prancūzijos ir Italijos vyriausybėmis oficialiai pripažino Lietuvos valstybę *de jure* formoje ir padėjo pagrindus diplomatinių ryšių užmezgimui. Japonijos valdžia buvo pirmoji iš Azijos šalių pripažinusi Lietuvą. Būtina atkreipti dėmesį ir į tai, kad Japonija dar 1919 m. sausio 3 d., remiantis Lietuvos užsienio ministerijos dokumentais, pripažino Lietuvos vyriausybę *de facto*¹. Ir tai ji buvo antroji valstybė po Švedijos, kuri suteikė besikuriančiai Lietuvai tokį, bet jai labai svarbų, pripažinimą. Taigi, istorikų dar laukia to fakto gilesni tyrinėjimai, ypač patikslinimas ar tai buvo Lietuvos vyriausybės, ar Lietuvos valstybės *de facto* pripažinimas. Ir tuo pačiu bandyti plačiau paaiškinti, kodėl taip palankiai į naujai susikūrusią Lietuvos valstybę pasižiūrėjo tolimoji Japonijos valdžia.

Remiantis to meto Japonijos užsienio politika ir jos požiūriu į Rusiją, kurią naikino žiaurus pilietinis karas, japonų politikams labiau rūpėjo silpna ir suskaldyta Rusijos valstybė, nes pretendavo į Tolimųjų Rytų teritorijas. Toks požiūris buvo priešingas JAV politikai, kuri pasisakė už demokratinę „nedalomą Rusiją“, į kurią, anot amerikiečių, plačios autonomijos pagrindais įeitų visos nerusiškos tautos, tame tarpe ir lietuviai, kurie buvo carinės Rusijos sudėtyje. Pavieniai dokumentai iš Lietuvos užsienio reikalų ministerijos archyvo

rodo, kad Japonijos valdžia per savo atstovus įvairiose Europos valstybėse ir JAV, susitikę su Lietuvos pasiuntiniais, pasidomėdavo Lietuvos klausimu, kuris, pasirodo, buvo Japonijos interesų sferoje. Sfera, kuri apėmė Rytų Europos valstybes, ypač Rusijos vakarinį pasienį. Japonams buvo svarbu matyti stiprias šio regiono valstybes, kaip tam tikras sąjungininkes ateityje². Nors santykiai tarp Lietuvos ir Japonijos nepasizymėjo savo intensyvumu, bet bendrame kontekste jaučiamas japonų palankumas lietuviams. Suprantama, tai apsprendė japonų neturėjimas jokių teritorinių pretenzijų Europoje ir vengimas įsipareigojimų Europos valstybėms, kurios sprendė savo ginčytinus pasienio klausimus po Pirmojo pasaulinio karo.

Yra žinoma, kad Lietuvos vyriausybė, matydama japonų palankumą, bandė užmegzti glaudesnius politinius-diplomatinis santykius ir per japonus bandyti daryti tam tikrą spaudimą Vakarų didžiosioms valstybėms, greitinant jų apsisprendimą pripažinti *de jure* Lietuvos valstybę. Net savo patikėtinį rezidavusi Londone Tomą Norų-Naruševičių 1921 metų pabaigoje valdžia paskyrė Lietuvos reikalų atstovu Japonijoje, nes jis žinojo tos šalies ypatumus ir ten buvo viešėjęs 1917 metais. T. Naruševičius savo 1921 m. gruodžio 6 d. paruoštu laišku dėl pripažinimo Lietuvos *de jure* kreipėsi per ambasadorių Gonsuke Hajašį į Japonijos valdžią, tačiau rezultato nesulaukė³. Nežiūrint tai, Lietuvos atstovas (vėliau ir kiti) stengėsi palaikyti kontaktus su Japonijos ambasada Londone

ir dėjo pastangas gauti japonų sutikimą įteikti Japonijos imperatoriui savo skiriamuosius raštus. Deja, apie tų pastangų rezultatus neturime informacijos. Gal ateityje tai atskleis Japonijos archyvai.

Japonijos politinis vaidmuo tarptautiniuose santykiuose buvo matomas. Mat Japonijos ambasadorius Prancūzijoje,

Lietuvai. Japonija tapo viena iš Klaipėdos krašto konvencijos, pasirašytos 1924 m. gegužės 8 d. Paryžiuje, signatarė⁵. Įdomu ir tai, kai 1923 m. vasario 2 d. Didžiosios Britanijos, Prancūzijos ir Italijos atstovai Kaune Lietuvos vyriausybei įteikė ultimatyvią notą, kurioje ji buvo kaltinama sukilimo Klaipėdoje organizavimu, bet prieš ją neprisidėjo japonai⁶. Taigi, galima įžvelgti japonų siekį remti Lietuvą, kaip pleišimą tarp Vokietijos ir Rusijos. Japonijos politikai teisingai jautė, kad bolševikinė Rusija gali sutvirtėti tik Vokietijos,

savo atstovų skyrimo galimybė. Tuo pasinaudojo Lietuva ir 1935 m. gegužės 15 d. Tokijuje buvo patvirtintas Lietuvos garbės konsulas. Tam pritarimą Japonijos Užsienio reikalų ministerija išreiškė tų pačių metų rugpjūčio 13 d. Šias pareigas iki 1940 m. ėjo verslininkas Masadži Jasaka, vadovavęs prekybos kompanijai Jasaka Šiodži Kaiša⁷. Tai sudarė palankesnes prielaidas Lietuvos ir Japonijos ekonominių ir kultūrinių ryšių plėtotei. Be to, Charbine (Kinijoje) veikė Lietuvos konsulas, per kurį taip pat buvo palaikomi ryšiai

Japonijos atstovas Sakuma (priekyje centre; antras iš dešinės – Užsienio reikalų ministerijos protokolo vadovas S. Girdvainis), įteikęs kredencialus Lietuvos prezidentui (20 a. 4 dešimtmetis, Kaunas).

© Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

kartu su Didžiosios Britanijos, Prancūzijos ir Italijos atstovais įėjo į to meto svarią politinę organizaciją – *Ambasadorių konferenciją*, kurią *Antantės aukščiausioji taryba* savo nutarimu sudarė ir ji nuo 1919 m. iki 1931 m. veikė Paryžiuje. Tai buvo kaip alternatyva Tautų Sąjungai. *Ambasadorių konferencijos* tikslas - prižiūrėti *Versalio taikos sutarties* nuostatų įgyvendinimą, spręsti ginčytinus klausimus, tokius, kaip Klaipėdos problema.

Reikia priminti ir tai, kad Japonija palaikė Lietuvą mūsų ginče dėl Klaipėdos krašto 1922-1923 metais ir pasisakė už krašto perdavimą Lietuvai. Tai aiškiai matosi iš Japonijos atstovo Estijoje S. Sasakio kalbos, kurioje 1922 m. spalio 18 d. jis pasisakė už tai, kad kuo greičiau Klaipėdos kraštas būtų perduotas Lietuvai (pripažinus ją *de jure*), nes, tariant jo žodžiais, Lietuva be Klaipėdos – tai kaip „mažas vaikas be rankų ir kojų“⁴. 1923 m. vasario 16 d. *Ambasadorių konferencija* pripažino Klaipėdos krašto suverenumo teises

labiausiai nuskriaustos po karo, pagalba. Taip ir įvyko. Nežiūrint to, po Pirmojo pasaulinio karo susiklosčius objektyvioms sąlygoms, lietuvių laimei Japonijos politiniai interesai tam tikra prasme sutapo su pritarimu Lietuvos valstybei, jos nepriklausomybės palaikymu. Tai buvo nemaža „politinė dovana“ naujai, mažai valstybei.

Netrukus diplomatiniais ryšiams su Lietuva, Latvija ir Estija palaikyti Rygoje buvo įkurta Japonijos atstovybė, kuri ten veikė 1919-1923 metais. Bet vėliau keitė savo vietą: 1923-1935 m. veikė Berlyne, o nuo 1935 iki 1940 metų vėl Rygoje. Tuo tarpu atstovauti Lietuvos interesams Japonijoje, tiksliau palaikyti kontaktus, buvo valžios pavesta Lietuvos diplomatams, reziduojantiems Londone, Paryžiuje, Vašingtone, Rygoje, Berlyne, net ir Stokholme bei Kopenhagoje.

Lietuvai su Japonija pasirašius keletą sutarčių, atsirado

su japonais.

Plačiausiai visuomenėje žinomas Japonijos vicekonsulas Chiune Sugihara, rezidavęs Kaune 1939-1940 metais, kuris, remdamasis savo humanistiniais įsitikinimais, padedant Lietuvos valdžiai, gelbėjo nuo Vokietijos nacių persekiojimo pabėgusių iš Lenkijos žydų gyvybes, išduodamas jiems tranzitines vizas į Japoniją⁸. Vizos buvo dedamos ir ant Lietuvos valdžios žydams parūpintų tarptautinio lygio dokumentų⁹.

(Nukelta į 6 psl.)

1 1919 06 19 Lietuvos atstovo Suomijoje Vytauto Gyljo pranešimas Lietuvos užsienio reikalų ministrui. LCVA. F. 383, ap. 7, b. 100, l. 37 (ir kiti dokumentai).

2 Nuo diplomatinio pripažinimo iki Sugiharos žygdarbio Kaune. Lietuvos ir Japonijos santykiai tarpukariu. *Ritoja. It*

3 Žiugžda R. *Po diplomatijos skraiste*. Vilnius: Mintis, 1973, p. 118.

4 Žostautaitė P. *Klaipėdos kraštas 1923-1939*. Vilnius: Mokslas, 1992, p. 31-36.

5 *Ten pat*, p. 31.

6 Nuo diplomatinio pripažinimo iki Sugiharos žygdarbio Kaune. Lietuvos ir Japonijos santykiai tarpukariu. *Ritoja. It*

7 Jazavita S. Apie kauną, Sugiharą, Lietuvos ir Japonijos santykių praeitį ir ateitį (bernardinai.lt 2018 01 16) <https://www.bernardinai.lt/2018-01-16-apie-kauna-sugihara-lietuvas-ir-japonijos-santykiu-praeiti-ir-ateiti/>

8 Strelcovas S. *Geri, blogi, vargdieniai: Č. Sugihara ir Antrojo pasaulinio karo pabėgėliai Lietuvoje*. Vilnius: Versus, 2018, p. 245-253.

9 Procuta G. Antano Gurevičiaus sąrašų įvadas. A. *Gurevičiaus sąrašai*. Vilnius, 1999, p. 23-25.

9 Kaunan atvyko aukšti svečiai. *Lietuvos aidas*. 1929, birželio 22, p. 1.

(Atkelta iš 5 psl.)

JAPONIJA 1922 M. PRIPAŽINO LIETUVOS VALSTYBĘ: BUVO JAUČIAMAS JAPONŲ PALANKUMAS

Įdomus faktas ir tas, jog Lietuvos premjero Augustino Voldemaro kvietimu 1929 m. birželio 22-26 d. Lietuvoje lankėsi Tautų Sąjungos generalinio sekretoriaus pavaduotojas japonas Jasaka Sugimura, kuris plačiau susipažino su mūsų kraštu¹⁰. Jo apsilankymas Lietuvoje, kai vyko stiprios diskusijos Tautų Sąjungoje, siekiant sureguliuoti Lietuvos-Lenkijos konfliktą¹¹, taip pat iliustravo japonų tam tikrą palankumą mums.

Tiesioginiai Lietuvos ir Japonijos ekonominiai ryšiai užsimezgė tik 1929 m. pasirašius susitarimą dėl įvažiavimo vizų panaikinimo ir 1930 m. prekybos ir laivininkystės sutartį. Šios sutartys buvo pasirašytos Japonijos iniciatyva, tačiau dėl geografinių sąlygų (didelio atstumo) bei Vakarų Europos konkurencijos japonų prekės Lietuvoje nerado sau plačios rinkos. Pagal Lietuvos prekybos su užsienio šalimis apimtį Japonija visą 4 dešimtmetį tarp Lietuvos partnerių užėmė vietą antroje dešimtuko pabaigoje arba trečiajame dešimtuose¹². Lietuva į Japoniją eksportavo sviestą, metalo laužą, linus bei kitus produktus. Iš Japonijos buvo įvežama celiuliozė, galanterijos, elektros prekės, kilimai, tarp lietuvių buvo populiarūs japoniški parkeriai. Lietuvos prekybos su Japonija balansas visuomet buvo neigiamas, todėl lietuviai nebuvo suinteresuota didinti importo.

Tragiški Lietuvai ir lietuvių tautai įvykiai 1940 metais – valstybingumo netekimas lėmė ir užsienio šalių pasiuntinybių bei konsulatų likvidavimą. Viena iš paskutinių atstovybių, palikusių Kauną, buvo Japonijos konsulas, veikęs iki 1940 m. rugsėjo 5 d.¹³ Politiniai ryšiai ilgam

10 Vilkelis G. *Lietuvos ir Lenkijos santykiai Tautų Sąjungoje*. Vilnius: Versus aureus, 2006, p. 162-171.

11 *Lietuvos statistikos metraštis 1938*. Kaunas, 1939, p. 252; *Lietuvos užsienio prekyba 1938*. Kaunas, 1938, t. 11, p. XII-XIII.

12 Skirius J. Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos likvidavimas. *Lietuvos užsienio reikalų ministrai 1918-1940*. Kaunas: Šviesa, p. 410.

13 Neimantas R. *Nuo Nemuno iki Fudzijamos. Iš Lietuvos-Japonijos kultūros ryšių istorijos: šaltiniai, istoriografija*. Kaunas: Orientas, 1992, p. 5-6, 9.

Japonijos imperatoriaus Akihito (antras iš dešinės) vizitas Lietuvoje 2007 (pirmas iš dešinės – Lietuvos prezidentas V. Adamkus).
© Džoja Goda Barysaitė, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija

nutrūko.

Žinios apie Japoniją Lietuvoje iki XX a. vidurio

Tiesa, žinios apie Japoniją Lietuvos visuomenę pasiekdavo dar prieš kelis šimtmečius. Lietuvos-Japonijos kultūrinių ryšių istorijos tyrinėtojas Romualdas Neimantas rašė, kad pirmasis apie Japoniją pranešė jėzuitas Andrius Rudamina XVII a. 3-4 dešimtmėčiai. Pirmasis, kuris lankėsi Japonijoje, buvo Lietuvos bajoras Juozapas Goškevičius, kilęs iš Vilniaus gubernijos. Jis buvo paskirtas pirmuoju Rusijos konsulu Japonijoje ir ten dirbo 1858-1865 m.¹⁴ Tai ir pirmasis Lietuvos japonistas, mokėjęs dar ir kinų, mandžiūrų, korėjiečių ir mongolų kalbas, išleidęs rusų-japonų žodyną. Jis laikomas japonistikos pradininku Lietuvos teritorijoje¹⁵.

Pirmieji straipsniai apie Japoniją lietuviškoje spaudoje randami 1891 m. laikraštyje *Žemaičių ir Lietuvos žvalga* leistame Tilžėje. Tėstinis straipsnis „Japonijos muczelninkai“, išspausdintas per laikraščio penkiolika numerių, pasakoja apie XVII a. katalikų problemas Japonijoje. Be to, pateikta žinių apie Žemės drebėjimus ir pirmąjį Japonijos-Kinijos karą¹⁶.

14 Japonijos ir Lietuvos santykiai https://lt.wikipedia.org/wiki/Japonijos_ir_Lietuvos_santykiai

15 Kumpis A. Istoriniai, kultūriniai ir diplomatiniai ryšiai. *Ryšiai-Kizuna. 100 th Anniversary of Friendship: Lithuania-Japan. Parodos gidas 2022 m. 14 d.- 2023 m. sausio 31 d.* (Vilnius, 2022), p. 4.

16 Railienė B. *Pirmosios žinios apie Japoniją lietuviškoje spaudoje. Stepono Kairio trilogija (1906 m.)*. Rytų Azijos studijos Lietuvoje (sud. Aurelijus Zykas). Kaunas: VDU leidykla, p. 93-102.

1904-1905 metais vykęs karas tarp Rusijos ir Japonijos bei Rusijos pralaimėjimas kare ženkliai išaugino lietuvių inteligentijos susidomėjimą Japonija. Karas parodė, kad net mažos tautos gali nugalėti dideles imperijas. Būsimasis socialdemokratų partijos pirmininkas, Vasario 16-osios akto signataras ir pirmasis VLIK'o pirmininkas, taip pat ir pirmasis lietuvis Steponas Kairys, prisidengdamas slapyvardžiu Dėdė, 1906 m. lietuviškai parašė ir išleido tris knygeles apie Japoniją, jos gamtą, žmones ir svarbiausius istorinius įvykius, kaip baudžiavos panaikinimą ir konstitucijos paskelbimą¹⁷. Šios pirmos lietuviškai parašytos apie Japoniją knygtės yra laikomos, kaip pirmoji japonologijos sklaida Lietuvoje.

1916 m. rugpjūčio mėnesį pakeliui į JAV Japonijoje lankėsi lietuvių veikėjai: Rusijos Dūmos narys Martynas Yčas ir JAV lietuvis kunigas Jonas Žilius-Žilinskas. Jie aplankė Šimonosekį, Kijotą, Tokiją ir Niką, o Johokamos uoste sėdo į laivą, plaukiantį Amerikon. Savo įspūdžius M. Yčas sudėjo į atsiminimų knygą, išleistą 1935 m. Jis pažymi, kad japonai nuo seno naudojami Europos civilizacijos vaisiais ir „iš visų dalykų jie paima sau kas geriausia ir tobiliausia“. Pamėgdžiodami europiečius ir stengdamiesi sueuropinti šalį, išlaiko savo tradicijas, praktikoja ceremonijas, kaip arbatos gėrimą, saugo praeities reliktus¹⁸.

Labai plačiai apie Japoniją aprašė garsus mūsų keliau-

17 Yčas M. *Atsiminimai. Nepriklausomybės kelias*. Antroji laida. B.m., 1991, p. 216-220.

18 Šalčius M. *Svečiuose pas 40 tautų: Ketverių metų kelionės po Europą, Aziją ir Afriką*. Kaunas, 1936, dalis 6, p. 234, 238.

tojas Matas Šalčius. 1936 m. išleido savo įspūdžių seriją *Svečiuose pas keturiasdešimt tautų*, kurios VI knyga skirta Tolimiesiems Rytams ir Japonijai. M. Šalčius atkreipė dėmesį į japonų darbštumą, sakydamas, kad jie „yra labai darbštūs, kruopštūs ir ištvermingi“. Po Meidzi revoliucijos 1868 m., anot jo, „Japonija ėmė kilti kaip ant mielių“, nes sugebėjo daug ką perimti iš kitų šalių¹⁹. Lyg skaitytoją lietuvių ragintų mokytis iš japonų ir kitų tautų. To meto Lietuvos Respublikos žiniasklaida supažindindavo visuomenę su Japonijos kultūrinio gyvenimu, rašydama apie jos istoriją, poeziją ir muziką, ypač japonų meną ir architektūrą. Tuo metu pasirodė net 24 japonų literatūros kūrinių vertimai į lietuvių kalbą, daugiausia spausdinami periodikoje. Kultūrinių kontaktų srityje svarbią vietą užėmė kelios japonų parodos M.K. Čiurlionio galerijoje Kaune. Buvo išverstos ir kelios užsienio keliautojų knygos apie Japoniją, kuriose aprašomas tenykštis gyvenimas europiečių akimis pamatytas²⁰.

Japonų pažintį su Lietuva praplėtė keletas straipsnių, kurie buvo išspausdinti Japonijos laikraščiuose. Tuo metu Japonijoje gyvenęs kunigas Albinas Margevičius, vienas pirmųjų lietuvių, rašė ne tik apie Japoniją lietuviškai spaudai, bet ir propagavo Lietuvą Tekančios saulės šalyje – net ten organizavo lietuviškų knygų ir periodinių leidinių parodą²¹. Japoniją to meto

19 Vaščėga J. Lietuvos ir Japonijos ekonominiai ir kultūriniai ryšiai. *Jaunųjų istorikų darbai. Respublikinės jaunųjų istorikų mokslinės konferencijos tezės. 1987 m. sausis*. Vilnius, 1987, kn. 6, p. 189.

20 *Ten pat*.

21 Kumpis A. Istoriniai, kultūriniai ir diplomatiniai

Lietuvos gyventojams pristatė ne tik katalikiška spauda, bet ir dar bent 25 pasauliečių leidiniai *Aidas, Darbininkas, Diena, Karys, Lietuvos žinios, Moteris, Sekmadienis* ir kt. – po kartą ar daugiau rašė apie šią šalį²².

Ryšiai sovietiniu laikotarpiu

Po Antrojo pasaulinio karo Lietuvos TSR ir pralaimėjusi Japonija ryšius mezgė iš lėto. Kontaktai tarp šalių labai apriboti. Tačiau Lietuvos kultūrininkai – rašytojai ir poetai – neužmiršo Japonijos, buvo neabejingi japonų tradicijai. Prie japoniškų įvaizdžių prisilietė ir savaip interpretavo japonišką tematiką S. Geda, K. Korsakas, J. Degutytė, J. Vaičiūnaitė, J. Mikelinskas, T.A. Rudokas ir kt. Augo susidomėjimas ne tik Japonija Lietuvoje, bet ir Lietuva Japonijoje. Ypač daug nuveikė supažindinant japonus su Lietuva ten įsikūręs M.K. Čiurlionio klubas. Neatsiejamai su šiuo klubu yra susijęs ir pirmasis japonų lituanistas prof. Ikuo Murata, kuris į japonų kalbą išvertė K. Donelaičio *Metus*, A. Baranausko *Anykščių šilelis*, *Eglė žalčių karalienė*, kitas lietuvių pasakas²³. Jo pastangų dėka atsirado būrelis japonų susidomėjusių Lietuva, lietuvių kalba, jos kultūra.

Po karo daug rašyta apie japonų pramonę, kuri 6-7 dešimtmėčiuose išgyveno savotišką bumą, pavadintą „japoniškuoju stebuklu“. Tyrinėtojas Romualdas Neimantas suskaičiavo kiek straipsnių lietuviškoje spaudoje apie Japonijos pramonę ir mokslą pateikė lietuvių mokslininkai: A. Ališauskas (28), G. Bajoras (44), J. Grigas (176), R. Makuška (389) ir kt.²⁴

Būtina prisiminti, kad daugelio Lietuvos žmonių dėmesį patraukė 1964 m. olimpiada Tokijuje, kur dalyvavo ir 16 atletų iš Lietuvos, atstovaudami TSRS rinkinei. Išsamius straipsnių ciklus laikraščiuose publikavo ten pabuvoję sporto žurnalistai Aleksandras Ickavičius (pasirašinėjęs slapyvardžiu Imantas Aleksaitis) ir Mindaugas Barysas²⁵.

(Nukelta į 7 psl.)

ryšiai. *Ryšiai-Kizuna. 100 th Anniversary of Friendship: Lithuania-Japan. Parodos gidas 2022 m. 14 d.- 2023 m. sausio 31 d.* (Vilnius, 2022), p. 5.

22 Neimantas R. *Nuo Nemuno iki Fudzijamos. Iš Lietuvos-Japonijos kultūros ryšių istorijos: šaltiniai, istoriografija*. Kaunas: Orientas, 1992, p. 77-78.

23 *Ten pat*, p. 16.

24 Lietuvos ir Japonijos santykiai sovietmečiu. *Ritoja.lt*

25 Diplomatiniai santykiai nuo 1991 m. *Ritoja.lt*

Antrai kadencijai perrinktas Floridos gubernatorius Ron DeSantis (kairėje) su Lietuvos Respublikos garbės konsulu dr. Jonu Prunskiu.

2022 m. lapkričio 15 d. Lietuvos Respublikos garbės konsulas dr. Jonas Prunskis (nuotraukoje dešinėje) susitiko su neseniai JAV kadencijos vidurio rinkimuose milžiniška persvara antrai kadencijai perrinktu Floridos gubernatoriumi Ron DeSantis. Susitikimo metu buvo kalbama apie sveikatos apsaugos klausimus, susijusius su gana sėkmingu opioidų epidemijos sprendimu Floridos valstijoje.

LR garbės konsulato Aspene, CO ir Pietų Floridoje informacija

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMA girdima antradieniais 9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

TARPTAUTINĖ LABDAROS MUGĖ DUBLINE

Lapkričio 23 d. Lietuvos ambasada Airijoje dalyvavo kasmetiniame renginyje - International Charity Bazaar Dublin.

Šios kasmetinės mugės dalyviai - diplomatinio korpuso Airijoje atstovai, kurie renginio metu pristato nacionalinę kultūrą, prekiauja šalį reprezentuojančiomis prekėmis, o surinktos lėšos aukojamos registruotoms labdaros organizacijoms Airijoje.

Šiemet mūsų stalas buvo kaip niekad gausus tradicinių lietuviškų gardėsių. Lankytojus vaišino mūsų rėmėjų Dublin Duona kepiniais ir

Spark Energy energetiniais gėrimais, Pergalė saldumynais, DŽIUGAS sūriu, Beatos Virtuvė kūchiukais, lietuvišku alumi. Lankytojai galėjo įsigyti įmonės „Siūlas“ kuriamą originalią lietuvišką lininę produkciją. Puiki lininė staltiesė ir servetėlės buvo taip pat skirtos ir loterijos prizui. Ambasados partneriai Lituania Ireland įsteigė du prizus - du lietuviškų maisto produktų rinkinius.

Smagios atmosferos renginiui suteikė Dublino lietuvių tautinių šokių kolektyvo „Suktinis“ pasirodymas (Elonos Šokių Studija). **LR URM**

Lietuvos ambasados Airijoje stendas renginyje - International Charity Bazaar Dublin. **LR URM**

SKAITYTOJAMS NUO ŠIOL BUS IR LIETUVIŠKŲ KNYGŲ

Spalio 29 d. Lietuvos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje Eitvydas Bajarūnas dalyvavo iškilmingoje „Green Street“ bibliotekos ceremonijoje, kurioje pristatytos lietuviškos knygos, nuo šiol prieinamos bibliotekos skaitytojams. Sveikindamas susirinkusius, ambasadorius pasidžiaugė, kad bibliotekoje atsiradus lietuviškų knygų lentynoms nuo šiol lietuviškas žodis ir knygos bus dar lengviau pasiekiami gausiai Londone ir būtent šiame regione gyvenantiems lietuviams ir britams, besidominantiems lietuviška kultūra ir literatūra.

Lietuviškas knygas bibliotekai, įsikūrusiai rytų Londone esančiame Niuhemo rajone, padovanojo LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija, prisidedant Lietuvos ambasadai Jungtinėje Karalystėje. Lietuviškų knygų lentynų atidaryme dalyvavo Londono Niuhemo rajono merė Rokhsana Fiaz, Niuhemo tarybos nariai, Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės pirmininkė Alviya Černiauskaitė, LR ŠMSM Užsienio lietuvių skyriaus vedėja Virginija Rinkevičienė ir kiti svečiai. **LR URM**

(Atkelta iš 6 psl.)

JAPONIJA 1922 M. PRIPAŽINO LIETUVOS VALSTYBĘ: BUVO JAUČIAMAS JAPONŲ PALANKUMAS

Taigi, sovietmečiu lietuviams Japonija tikrai nebuvo negirdėta šalis.

Kovo 11-osios Lietuva ir Japonija

Lietuvos ryšiai su Japonija kiekybiškai ir kokybiškai išsiplėtė lietuviams atstačius savo nepriklausomybę. 1991 m. rugsėjo 6 d. Japonijai vėl pripažinus Lietuvą, kaip nepriklausomą valstybę. Tuo metu Japonija buvo vėl viena iš anksčiausiai Lietuvos nepriklausomybę oficialiai pripažinusių šalių. Po to sekęs abipusis susidomėjimas stiprėjo: dažnėjo tiek Lietuvos, tiek Japonijos atstovų vizitai, pasirašomi susitarimai, vykstantys renginiai. Nemaža dalis jų buvo aukšto lygio, įskaitant abiejų šalių premjerų ir prezidentų oficialius vizitus bei atsakomąsias viešnages. Visą tai vainikavo 2007 m. gegužės 26-27 d. įvykęs Japonijos imperatoriaus Akihito ir imperatorienės Mičiko apsilankymas Lietuvoje²⁶.

1997 m. vasario 11 d. Lietuvoje buvo atidaryta Japonijos ambasada, kur dirbo laikinieji patikėtiniai. (Tiesa, iki ambasados įkūrimo, nuo 1995

m. Vilniuje veikė Japonijos informacijos centras). Pirmas Vilniuje reziduojantis Japonijos ambasadorius buvo paskirtas 2008 m. ir juo tapo diplomate Mijoko Akaši (iki tol ambasadorius rezidavo Kopenhagoje)²⁷. O 1999 m. įkurta ir Lietuvos ambasada Tokijo mieste. Pirmasis pastovus Lietuvos ambasadorius Japonijoje Algirdas Kudzys dirbo 2002-2006 metais. Taip pat veikia šeši Lietuvos garbės konsulatai skirtinguose Japonijos miestuose.

Kai Lietuva paskelbė nepriklausomybę ir siekė demokratijos bei laisvosios rinkos ekonomikos, Japonija materialine pagalba ir techniniu bendradarbiavimu padėjo jai vystytis. Iš viso Lietuvoje įgyvendinta 13 projektų, skirtų skatinti ir gerinti kultūrinę bei mokomąją veiklą. Pavyzdžiui parama Lietuvos muzikos akademijai, skirta papildyti muzikos instrumentų įvairovę, Vilniaus bei Vytauto Didžiojo universitetams – atnaujinti japonų kalbos mokymo aparatūrą ir t.t.²⁸

Japonijos ir Lietuvos dabartiniai ryšiai labiausiai pastebimi kultūrinuose renginiuose

²⁷ Diplomatiniai ryšiai tarp Japonijos ir Lietuvos 20-metis. Japonijos ambasada, 2011. http://www.lt.emb-japan.go.jp/lithuanian/jp_lt_ry-siai/brochure_lt.pdf

²⁸ Ten pat.

ir parodose, kurie ypatingai pritraukia Lietuvos žmonių dėmesį. Japonijos egzotika bei sena, turtinga ir išskirtinė tradicinė kultūra jaudina Lietuvos žmones. Jų pamėgti sušiai, tai irgi japonų maisto kultūros plitimo Lietuvoje įrodymas. Nuo seno daugeliui lietuvių patinka Japonijos tradiciniai kovos menai, tokie kaip dziudo, karate, aikido ir kendo. Lietuvoje įsikūrė daug japonų kovos menų mokyklų, kur žmonės ne tik lavina meistriškumą, bet ir nuolat stiprina savo sąmonę.

Džiugu pastebėti, kad stiprėja dvišalė partnerystė ekonomikos srityje. Lietuvoje pagamintų lazerinių prietaisų eksportas į Japoniją sparčiai didėja. Lietuviškos technologijos Japonijoje naudojamos ir akademiniam, ir pramoniniam sektoriuje²⁹. Iš Japonijos importuojama būtina technika, plastikas ir gumos gaminiai, chemikalai ir kita. Nors prekybos apimtys nėra didelės - Japonija buvo ketvirtame dešimtuose pagal dydį Lietuvos prekybos partnerė – bet tai svarbu politine ir kultūrine prasme.

Turistų iš Japonijos skaičius Lietuvoje per 2008-2018 metų laikotarpį išaugo beveik keturis kartus ir perko-

²⁹ Japonijos ir Lietuvos santykiai https://lt.wikipedia.org/wiki/Japonijos_ir_Lietuvos_santykiai

Lietuvos Prezidento Gitano Nausėdos susitikimas su ministru pirmininku Šindzo Abe vizito Japonijoje metu, 2019 m. spalio mėn. **LR Prezidentūros kanceliarijos nuotrauka iš lrp.lt. Autorius: Rokas Danilevičius**

pė 28 tūkst. Lietuvių turistų Japonijoje skaičiai kuklesni – 2016 m. skaičiavimais Japoniją aplankė 4303 turistai. Pradedant 2020 m., atvykstamasis turizmas buvo stipriai paveiktas COVID-19 pandemijos ir sumažėjo dešimtimis kartų³⁰. Turizmas puiki forma skleisti informaciją apie kitą šalį, jos gyventojus ir labiau susiartinti. Be to, tai užtikrintos pajamos iš turistų paliekamų pinigų.

Propaguojant Japoniją Lietuvoje reikšmingai prisideda ir Orientalistikos centruose

³⁰ Didvalis L. Japonistika ir lituanistika universitetuose. *Ryšiai-Kizuna. 100 th Anniversary of Friendship: Lithuania-Japan. Parodos gidas 2022 m. 14 d.- 2023 m. sausio 31 d.* (Vilnius, 2022), p. 7.

japonistikos tyrėjai Vilniaus, Klaipėdos ir Vytauto Didžiojo Kaune universitetuose. Per pastaruosius tris dešimtmečius japonistika Lietuvoje buvo plėtojama įvairiomis kryptimis, pradedant klasikinėmis kultūros, istorijos, meno, filosofijos studijomis ir baigiant šiuolaikinės politikos ir ekonomikos tyrimais. Išskirtiniai R. Neimonto, Antano Andrijausko, Dalios Švambarytės darbai. Reikia priminti ir tai, kad produktyviausiai paskutiniame dešimtmetyje apie Japoniją, jos gyvenimą ir kultūrą rašė japonų kalbos žinovas, vertėjas, VDU docentas Aurelijus Zykas, kuris 2022 m. buvo paskirtas Lietuvos ambasadoriumi Japonijai. Jis tapo penktuoju Lietuvos ambasadoriumi. Reikia tikėtis, kad tarpvalstybiniai ir kiti ryšiai dar labiau sustiprės.

26 Ten pat.

LEONARDAS ŠIMUTIS – ŽMOGUS, TELKĘS JAV LIETUVIUS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS GYNIMUI

VDU PROFESORIUS JUOZAS SKIRIUS

Leonardas Šimutis, 1913 m. Iš P. Beinoriaus šeimos nuotraukų rinkinio.

Šiemet lapkričio 6 d. sukako 130 metų nuo žymaus JAV lietuvių visuomenės veikėjo, poeto ir publicisto, politiko ir valstybininko Leonardo Šimučio (1892-1975) gimimo. Tai iš tiesų margaspalvė XX amžiaus išeivijos asmenybė. Jo įvairiapusę veiklą ir nuopelnus atskleisti neužtektų storiausios knygos. Jis gimė gausioje aštuonių vaikų šeimoje Šerikų kaime, Šilalės parapijoje, Tauragės apskrityje. 1913 m. atvyko į JAV ir tuoj pat įsijungė į lietuvių išeivių katalikiškų organizacijų veiklą. Griebėsi ir mokslų. Studijavo žiniasklaidą ir teisę Čikagos De Paul ir Lojolos universitetuose, o vėliau ir sociologiją Niujorke, Fordham universitete. Pagrindinis jo darbas, iš kurio Leonardas su savo šeima (turėjo keturis vaikus) pragyveno, buvo išeivijos spauda. Kurį laiką darbavosi laikraščio *Katalikas* ir žurnalo *Įytis* redakcijose, o 1918-1926 m. jau pats redagavo savaitraštį *Garsas*. Nuo 1927 m. jam patikėtas stambiausias katalikiškas dienraštis *Draugas*, kuriame kaip redaktorius dirbo iki 1952 m., o vėliau, iki 1968 m., buvo vienas iš redakcijos narių. Jo dėka pasaulis išvydo tūkstančius straipsnių aktualiais išeivijos kultūros, lietuviybės, politikos, ypač okupuotos Lietuvos laisvinimo klausimais. Didelis L. Šimučio nuopelnas – publikuotas gausus atsiminimų pluoštas spaudoje. Turėjo polinkį ir poezijai. Jis rašė ne tik eilėraščius, bet ir operetėms libretus, scenos vaizdelius, net feljetonus. Kai kuriems jo eilėraščiams yra

parašyta muzika. Apie Leonardą buvo pasakyta, kad jis, tai „išeivijos Maironis“. Tiesa, plati visuomeninė ir politinė veikla šiek tiek prislopino jo poetinę kūrybą.

Taigi, jo ryškiausios veiklos sritis – visuomeninis-politinis darbas. Kilus Pirmajam pasauliniam karui L. Šimutis nesvyruodamas stojo į talką šelpti nuo karo nukentėjusius Lietuvoje, taip pat organizuoti paramą Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimui. At-

kreiptinas dėmesys į tai, jog 1918 m. kovo 12-13 dienomis *Visuotinis Amerikos lietuvių seimas* Niujorke, sutelkęs išeivijos patriotines katalikų ir tautininkų jėgas, L. Šimutį, dar gana jauną vyrą, išrinko savo pirmuoju sekretoriumi. Seimas pasisakė už Lietuvos nepriklausomybę. Tais pačiais metais jis, kaip katalikiškos *Amerikos lietuvių tarybos* narys su bendra lietuvių delegacija lankėsi pas prezidentą Vudro Vilsoną, reikalauti Lietuvai nepriklausomybės. Be to, jis, eidamas katalikiško *Tautos fondo* oriaus pareigas, vadovavo Lietuvos gelbėjimo vajui, kurio metu per 1918-1919 metus pavyko fondui surinkti 350 tūkstančių dolerių (dabartinais pinigais - per 10 milijonų dolerių) aukų. 1920 m. pats, kaip ir kiti veikėjai, važinėjo po JAV lietuvių kolonijas ir platino Lietuvos valdžios išleistas obligacijas – *Lietuvos laisvės paskolą*, sakė prakalbas, ragindamas išeivius finansiškai paremti jaunos Lietuvos valstybės biudžetą. Iki 1923 m. išeivijoje pavyko surinkti beveik 2 milijonus dolerių (per 60 milijonų dabartinių dolerių) Lietuvai. Tie pinigai buvo kaip ir pirma tvirta jaunos valstybės valiuta bei pagrindas padengti savo pinigus – litus.

1926 m. L. Šimutis išrenkamas atstovu į trečiąjį Lietuvos seimą. Jis tampa antruoju išeivijos atstovu seime po Juliaus Kaupo, išrinkto į Steigiamąjį seimą. Tai be jokios abejonės parodo L. Šimučio autoritetą ne tik išeivijos tarpe, bet ir Lietuvoje. Tačiau karinis perver-

smas Lietuvoje priverčia jį su šeima grįžti į JAV. Čia ir toliau užsiėmė plačia visuomenine veikla stambiose katalikiškose organizacijose: *Amerikos lietuvių Romos katalikų federacijos* sekretoriumi jis išbuvo 20 metų, o *Amerikos lietuvių Romos katalikų susivienijimo* pirmininku net 38 metus. 1945 ir 1951 m. Leonardas išrenkamas vienu iš *National Catholic Welfare Conferencetarybos* direktorių. JAV vyskupų įsteigtos šios įtakingos organizacijos tikslas buvo vienyti ir organizuoti JAV katalikus religinio bei dorovinio auklėjimo ir socialinės gerovės reikalams. Taip pat L. Šimutis prisidėjo kuriant katalikišką *Lietuvos vyčių* organizaciją, kuri vienijo išeivių lietuvių jaunimą. Įvertindami jo indėlį, 1934 m. *Lietuvos vyčiai* Leonardą apdovanojo savo medaliu. Reikia priminti, kad ši organizacija ir šiandien gyvuoja bei prasmingai darbuojasi. Už L. Šimučio nuopelnus katalikiškai visuomenei popiežius Pijus XII apdovanojo medaliu *Pro Ecclesia et Pontifice*, o Lietuvos prezidentas Antanas Smetona 1937 m. jį pagerbė LDK Gedimino III laipsnio ordinu.

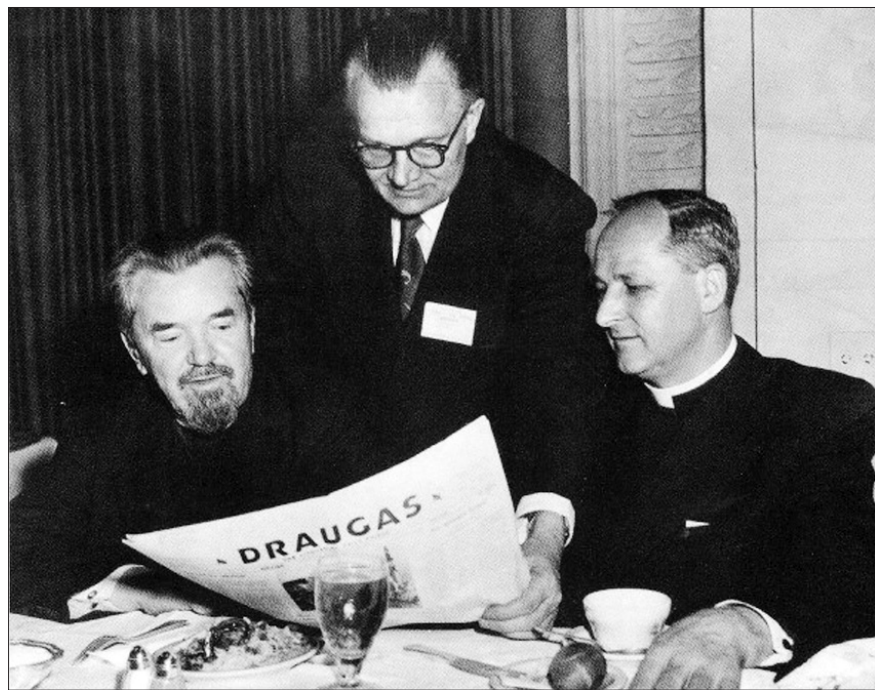
1935 m. jis, kaip JAV lietuvių vienas iš delegatų ir delegacijos vadovas, dalyvavo pirmajame Pasaulio lietuvių kongrese Kaune. Aktyviai veikė kongreso posėdžiuose, sakė kalbas renginiuose. Savo įspūdžius sudėjo užrašuose, kuriuos po daugelio metų, kaip ir L. Šimučio eilėraščių rinktinę, išleido jo sūnus – kompozitorius prof. Leonardas Šimutis, Jr.

Bet ryškiausia jo veikla atsispindėjo politinėje išeivių organizacijoje – *Amerikos lietuvių taryboje*, kuri veikia iki šiol. L. Šimutis daugiausia prisidėjo kuriant ALT 1940-1941 metais ir ilgiausiai, iki 1965 m., jai pirmininkavo. Labai svarbus lietuvių išeivijai faktas, jog ši organizacija sujungė visas patriotines ir pagrindines JAV lietuvių partines sroves (katalikus, tautininkus-sandariečius ir socialistus) vienam, bet labai kilniam tikslui – padėti Lietuvai atgauti nepriklausomybę. (Tiesa, JAV lietuviai tautininkai, įsižeidę, kad dalis ALT narių nepripažino atvykusio į JAV Lietuvos prezidento A. Smetonos, laikinai

pasitraukė iš ALT ir veikė atskirai). L. Šimučio išrinkimas tokios bendros organizacijos pirmininku – tai akivaizdus pripažinimas jo autoriteto, politinio svorio ne tik išeivių tarpe, bet ir Amerikos visuomenėje. Vienas iš svarbiausių jo, kaip politiko, bruožų – tai nuolatinis ieškojimas kompromiso tarp susiskaldžiusios JAV lietuvių bendruomenės, siekis vienybės bendroje lietuviškoje veikloje. ALT vadovybė – Vykdomasis komitetas, kurį sudarė pirmininkas – dienraščio *Draugas* redaktorius L. Šimutis, vėliau prisijungęs tautininkas advokatas Antanas Oliš, sekretorius – socialistas, dienraščio *Naujienos* redaktorius dr. Pijus Grigaitis, išdininkas – dienraščio *Sandaras* redaktorius Mikas Vaidyla, pirmiausia darė žygius Vašingtone, valdžios institucijose, kad JAV pasmerktų

veiklą okupuotoje Lietuvoje, taip pat Latvijoje ir Estijoje, ir ten vykdomą genocidą. Komisijos buvo parengta HR 346 rezoliucija, kurią vieningai priėmė Kongresas. Parengti nutarimai ir rekomendacijos buvo įteiktos JAV vyriausybei, Jungtinių Tautų organizacijai ir JAV Kongresui.

L. Šimučiui buvo patikėta pirmininkauti pirmiems keturiems *Amerikos lietuvių visuotiniams kongresams*, kur buvo priimami svarbiausi nutarimai Lietuvos laisvinimo klausimu. L. Šimutis buvo ir vienas pirmųjų *Bendrojo Amerikos lietuvių šalpos fondo* (BALF) steigėjų 1943-1944 metais ir vienas iš direktorių. Fondas iš esmės pasitarnavo materialiai remiant Lietuvos pabėgėlius (dipukus) nuo „raudonojo tvano“ 1944 m. Europoje, o vėliau, pagal galimybę, rėmė Lietuvos vargšus ir lietuvius

Iš kairės: prelatas Mykolas Krupavičius, „Draugo“ vyriausiasis redaktorius Leonardas Šimutis ir vyskupas Vincentas Brizgys. „Draugo“ nuotr.

bolševikinę okupaciją, kad ji nepripažintų Lietuvos inkorporacijos į komunistinę TSRS.

L. Šimutis organizavo ir vadovavo lietuvių delegacijoms pas JAV prezidentus: 1940 m. pas Frankliną D. Ruzveltą, 1946, 1948 ir 1952 metais pas Harį S. Trumeną, 1953 m. pas Dvaitą D. Eizenhauerį, o 1962 m. pas Džoną F. Kenedį. O 1964 m. asmeniškai Baltuosiuose rūmuose buvo susitikęs ir kalbėjosi su prezidentu Lindonu B. Džonsonu. Be to, ne kartą pats lankėsi pas JAV valstybės sekretorius ir kitus aukštus pareigūnus. Jau nekalbant apie plačius ryšius su JAV senatoriais ir kongresmenais. Visa tai plačiai skambėjo angliškoje JAV spaudoje, primenant JAV valdžiai ir visuomenei apie lietuvių tautos siekį atkurti nepriklausomybę. ALT'a stipriai rėmė ir talkino 1953 m. kongresmenas Čarlzo J. Kersteno komisijai, renkančiai medžiagą apie nusikalstamą komunistinės TSRS

tremtinius Sibire. Apibendrinant galima sakyti, kad L. Šimutis, nereikalaudamas papildomo atlyginimo, dirbo ten ir tai, kur ir kas atrodė lietuviškam reikalui svarbu ir būtina.

Per savo plačios veiklos laikotarpį L. Šimutis sukaupe didelį asmeninį archyvą, kurį, po jo mirties, saugojo ir tvarkė vyriausias sūnus Leonardas Jaunesnysis. Vėliau šį dokumentų rinkinį perdavė saugoti Pasaulio lietuvių archyvui prie *Lituanistikos tyrimo ir studijų centro* Čikagoje. Tai labai svarbi medžiaga JAV lietuvių istorijos, ypač išeivių katalikiškos srovės XX amžiuje tyrinėjimams. Išskirtinis jo palikimas – tai nuo 1936 m. kasmet iki mirties rašytas dienoraštis, kurį sudaro 40 knygų – storų kalendorinių užrašų. Dienoraščio unikalumas yra tas, jog L. Šimutis jį kruopščiai kasdien pildė. Šiame dokumente užfiksuoti tokie įvykiai, tokia

(Nukelta į 9 psl.)

Netrukus įvyks Šokių šventė Argentinoje „Ten, kur Nemunas banguoja“, organizuojama tautinių šokių kolektyvų „Nemunas“ ir „Skaidra“ 50 mečio proga, įvyks **2022 m. gruodžio mėn. 17 d.**

Šventė įvyks Beriso mieste ir jau yra paskelbta ir pripažinta kaip Buenos Aires provincijos ir Berisso miesto

„Municipalinis ir kultūrinis paveldas“. Dalyvaus beveik 500 šokėjų iš įvairių kolektyvų iš Urugvajaus, JAV, Švedijos, Lietuvos ir iš visos Argentinos ir garbės svečiai – nelietuvių šokių kolektyvai parodyti visam pasaulio Berisso kaip „multikultūrinis paveldas“

Renginys yra organizuojamas Argentinos lietuvių

kultūros ir savišalpos draugijos „Nemunas“ valdybos ir Ruošos komiteto.

Į šventę atvyks valdžios atstovai iš Lietuvos, iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Argentinos valdžios atstovai.

Visa informacija yra mūsų tinklalapyje: <https://www.nemunasarg.com>

Organizatoriai

JŪSŲ DĖMESIUI PATEIKIAME NUMATOMUS ŠVENTINIO SAVAITGALIO RENGINIUS!

ŠOKIŲ ŠVENTĖS SAVAITGALIO RENGINIAI:

TREČIADIENIS – GRUODŽIO 14 D.

19:00 - Susipažinimo vakaras lietuvių draugijos „Nemunas“ salėje (Avenida Montevideo N° 1569 tarp 17 ir 18 g. Berisso mieste). Dalyvavimas nemokamas.

KETVIRTADIENIS – GRUODŽIO 15 D.

10:00 iki 16:00 - Būtų laisvalaikis lauke, prekyba maistu ir gėrimais vietoje.

16:00 iki 20:00 - Repeticija.

20:30 - Ansamblių vadovų pagerbimas lietuvių draugijos „Nemunas“ salėje (Avenida Montevideo N° 1569 tarp 17 ir 18 g. Berisso mieste). Dalyvavimas nemokamas. Šokėjai turi laisvą vakarą.

PENKTADIENIS – GRUODŽIO 16 D.

10:00 iki 13:00 - Repeticija.

13:00 iki 14:00 - Pertrauka.

14:00 iki 18:00 - Repeticija.

20:30 - Šventinis oficialus banketas su visais šokių vadovais ir šokėjais. Dalyvavimas mokamas, kaina 50 USD.

ŠEŠTADIENIS – GRUODŽIO 17 D.

9:00 iki 13:00 - Repeticija.

18:00 - Šv. Mišios Berisso miesto bažnyčioje.

19:30 - Lietuvių tautinių šokių šventinis koncertas „Ten, kur Nemunas banguoja“ (Berisso uoste).

AR YRA KĄ PAMATYTI BERISSO MIESTE?

Berisso miestas Argentinoje, Buenos Airių provincijoje, La Platos miesto aglomeracijoje. Berisas įkurtas 1871 m. Pavadintas Juan Berisso garbei. Į miestą atvykę nemažai emigrantų, šiuo metu yra 26-ias užsienio tautų bendruomenės. Berise yra istorinė gatvė Nueva York, kur veikė skerdyklos ir dirbo emigrantai, galima pa-

simėgauti vietiniu vynu.

Kiekvienais metais rugsėjo – spalio mėnesių savaitgaliais Berisso mieste, Argentinoje, vyksta „Imigrantų šventės“. Į šventes susirenka daugiau nei 100 tūkstančių žmonių iš visos Argentinos.

Lietuvių kultūros ir savišalpos draugija „Nemunas“, kuri gyvuoja jau 113-ka metų, kasmet šiose šventėse suren-

gia didelę parodą, kurioje pristato Lietuvos kultūrą, tradicijas, patiekalus. Berisso mieste veikia didelė lietuvių bendruomenė. Iki Pirmojo pasaulinio karo čia buvo viena didžiausių Argentinos lietuvių kolonijų, į kurią atvyko apie 3000 lietuvių.

Reikia pabrėžti, kad Berisso miestas yra oficialiai pripažintas ir paskelbtas Buenos

Airių provincijos „Imigrantų sostinė“. Lietuvių draugija „Nemunas“ yra „Imigrantų sąjungos organizacijos“ narys, ir jau 45-tus metus kiekvienais metais organizuoja „Imigrantų šventę“. Dabar šią organizaciją sudaro dvidešimt šešios imigrantų bendruomenės. Lietuvių draugija „Nemunas“, kaip ir kiekvienais metais, rengs pa-

rodą mugės metu, kurioje bus pristatoma Lietuvos kultūra, tradicijos, patiekalai.

Berisso mieste taip pat yra lietuvių kultūros savišalpos ir katalikų draugija „Mindaugas“, kuri gyvuoja jau 91-us metus.

Daugiau informacijos apie Berisso miestą galite rasti internete, adresu: <http://berisso.gob.ar/>

(Atkelta iš 8 psl.)

LEONARDAS ŠIMUTIS – ŽMOGUS, TELKĖS JAV LIETUVIUS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS GYNIMUI

faktinė medžiaga, kuri daugumoje neatsispindi oficialiuose dokumentuose ar JAV lietuvių spaudoje. Tai net savotiška JAV lietuvių veiklos kronikos dalis, kuri yra ir bus labai svarbi tyrinėtoji. Be to, dar L. Šimučiui esant gyvam buvo išleista 1971 m. jo studija-atsiminimai „Amerikos lietuvių taryba: 30 metų Lietuvos laisvės kovoje 1940-1970“, apimanti beveik 500 puslapių. Šioje knygoje gana išsamiai aprašomos JAV lietuvių pastangos telktis ir kartu veikti, siekiant iškovoti savo senajai Tėvynei nepriklausomybę iš bolševikinio jungo. Atsiminimai gausiai dokumentuoti, iliustruoti autentiškomis nuotraukomis, nuosekliai aptarti ALT veiklos rezultatai, laimėjimai. Atsiminimų autorius rėmėsi ne tik savo gausiu archyvu, bet ir savo dienoraščiu.

Šiais laikais, kai agresorius vėl kėsina į Lietuvos ir kitų

šalių nepriklausomybę, tokių žmonių prisiminimas įgauna prasmę sužinoti kas ir kaip buvo daroma, kovojant už laisvę, demokratiją, pagaliau už gyvybes. Reikia tikėtis, kad šiandien JAV lietuviai ir lietuviai kitose šalyse, ir jų lyderiai ne tik atidžiai seka, kas darosi Rytų Europoje, Ukrainoje, bet ir telkiasi jau būtinai politinei ir ekonominei paramai. L. Šimučio ir kitų išeivijos vadų pavyzdys gali būti ta kelrodė žvaigždė visai lietuvybei užsienyje.

Šaltiniai ir literatūra:

Lietuvos centrinis valstybės archyvas, f. 656, 658, 663

Lituanistikos tyrimo ir studijų centras/Pasaulio lietuvių archyvas. Leonardo Šimučio fondas, dėžė 1-4 (Dienoraščiai), Knygos – 1936-1975.

Lituanistikos tyrimo ir studijų centras/Pasaulio lietuvių archyvas. Leonardo Šimučio fondas, dėžė (ALT archyvas 1940-1950 m.)

Draugas (JAV lietuvių katalikų dienraštis), 1927-1965

Banionis, Juozas. *Lietuvos laisvinimas Lietuvoje 1940-1975*. Vilnius: Lietuvos gyventojų ir rezistencijos tyrimo

Lietuvių išeivijos delegacija audiencijoje pas Amerikos prezidentą J. Kenedį. L. Šimutis prezidentui iš kairės centre. Pirmas iš dešinės V. Adamkus, 1962 m. tubiniuistorija.lt

centras, 2010.

Skirius, Juozas. Bendrojo Amerikos lietuvių šalpos fondo kūrimo 1943-1944 metais peripetijos. *Oikos: lietuvių migracijos ir diasporos studijos*, 2021, nr. 1(31), p. 73-90.

Skirius, Juozas. *JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918-2018 metais*. Vilnius: Savas

takas, 2018.

Skirius, Juozas. JAV lietuvių ideologinių srovių suartėjimas 1940.06.15-10.15: Lietuvai gelbėti tarybos įkūrimas. *Istorija*. Vilnius, 2012, t. 87, nr. 3, p. 25-38.

Skirius, Juozas. JAV lietuvių srovių telkimosi sunkumai ir prieštaravimai 1940.10.15-

1941.05.15: nuo Lietuvai gelbėti tarybos iki Amerikos lietuvių tarybos. *Istorija*. Vilnius, 2013, t. 91, nr. 3, p. 52-67.

Šimutis, Leonardas. *Amerikos lietuvių taryba. 30 metų Lietuvos laisvės kovoje 1940-1970*. Chicago: „Draugo“ spaustuvė, 1971.

„Eikime veidu į saulę,
Visą laiką veidu į saulę -
Iki mūsų saulėlydžio”

Robertas Keturakis

METAI BE ROBERTO KETURAKIO

Kalba rašytojas Laimonas Inis.

Autorės nuotr.

Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilikoje paminėtos Roberto Keturakio netekties metinės. Šv. Mišias aukojo prof. dr. prelatas Vytautas Steponas Vaičiūnas, vikaras kun. teol. lic. Nerijus Pipiras ir Žaliakalnio parapijos klebonas Kęstutis Rugevičius.

Malda, susikaupimas lydėjo prelato V.S. Vaičiūno žodžius. Pagerbti ir kiti, išėję Anapilin...

Robertas Keturakis gimė 1935 m. kovo 12 d. Jonučiuose, Kauno rajone. Mirė 2021 m. spalio 26 d. Kaune, palaidotas Petrašiūnų kapinėse.

1963 m. baigė Vilniaus universitete lietuvių kalbą ir literatūrą. 1967–1991 m. dirbo žurnale „Nemunas”, 1991–1997 m. – žurnale „Santara”, 1997–1999 m. – „Kauno žinių” redaktoriumi. 1997–2014 m. – Vytauto Didžiojo universiteto leidyklos vyriausiasis redaktorius, nuo 1998 m. redagavo „Kauno istorijos metraštį” ir Kauno kunigų seminarijos auklėtinių kūrybos almanachą „Duc in altum”. Daug metų vadovavo Kauno Maironio gimnazijos kūrybinei bendrijai „Sietynas”, be jo neįsivaizduojama Garliavos Jonučių vidurinės mokyklos Borutaičių draugijos veikla, Garliavos Adomo Mitkaus pagrindinėje mokykloje 2015

m. atidarytas pirmosios laidos abituriento, poeto Roberto Keturakio vardo lietuvių kalbos kabinetas, o 2019 m. R. Keturakio biblioteka-kabinetas duris atvėrė ir Garliavos Jonučių progimnazijoje, aktyviai bendradarbiavo su Pasaulio lietuvių centru. Jotvingių Kryžiaus ordino narys.

Nuo 1966 metų -Lietuvos rašytojų sąjungos narys. Išleistos eilėraščių knygos: *Saulėtekis kely* (1961), *Balti sparnai* (1965), *Saulabroliai* (1969), *Atspindžiai* (1974), *Tiktai akimirkos* (2015), *Nakties baltieji debesys* (2016), *Teesie* (2019), *Nežinomas* (2020), poema *Jotvingiai* (2011), romanas *Kulka Dievo širdy* (2002, 2020 - papildytas leidimas).

Pelnyti apdovanojimai, pripažinimai: 1988 m. - Poezijos pavasario laureatas. 2001 m. laikraščio „Lietuvių balsas” konkurso antroji premija už romaną „Kulka Dievo širdy”. 2003 m. Kauno miesto mero apdovanojimas už gerus darbus visuomenės labui - Gerumo plyta. 2005 m. suteiktas Ordino „Už nuopelnus Lietuvai” Riterio kryžius. 2006 m. pelnyta Jono Aisčio literatūrinė premija už poezijos knygas „Trys lelijos šventam Kazimierui”, „Ir niekad vėlai”. 2006 m. apdovanotas Kauno miesto savivaldybės Santa-

kos II laipsnio garbės ženklų. 2012 m. skirta Vyriausybės kultūros ir meno premija. 2014 m. suteiktas Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaro vardas. 2016 m. Žurnalo „Šeiminkė” prizas („Poezijos pavasaris”, 2016). 2017 m. už ypatingą indėlį į Kauno literatūrinį gyvenimą ir pilietišką aktyvumą skirta Kauno kultūros premija. 2017 m. pelnyta Vieno lito premija už formos ir turinio vienovę bei šviesų žvilgsnį į pasaulį eilėraščių rinkinyje „Nakties baltieji debesys”, o 2017 m. - „Kauno dienos” prizas už eilėraščių rinkinį „Nakties baltieji debesys”. 2020 m. apdovanotas pasidabruotu Kauno miesto burmistro Jono Vileišio medaliu bei Kauno rajono garbės ženklu.

Popietės „Metai be Roberto Keturakio” iniciatoriai – Pasaulio lietuvių centras (vadovas Valdas Kubilius), dialogo „Žodis ir spalva” vadovas, Kauno Nacionalinio dramos teatro generalinis direktorius

Iš kairės: rašytojas Laimonas Inis, Saulius Kubilius, Regina Keturakienė ir Gediminas Jankus.

Autorės nuotr.

aktorius Egidijus Stancikas pakvietė į Bazilikos konferencijų salę prisiminti poetą Robertą Keturakį. PLC parengė videofilimą. Ekrane regėti vaizdai iš susitikimų, pelnytų garbingų apdovanojimų ir kūrybos įvertinimų bylojo apie iškilų žmogų, palikusį gilius pėdsakus gyvenime ir kūryboje.

Aktorius Egidijaus Stanciko skaitomos eilės priminė susitikimus, tarsi girdėjom paties poeto žodžius, kviečiančius pasikalbėti apie Jo šviesą ir tiesą...

Nepaprastai jautriai apie dvasinį ryšį su poetu Robertu Keturakiu kalbėjo prof. dr. prelatas Vytautas Steponas Vaičiūnas. Nuo pat Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimo metų jie tapo dvasios draugais. Kaip prisiminė prelatas – Robertas Keturakis buvo didžiausias autoritetas, knygų redaktorius, nuoširdus, atviras. Jo prasmingas gyvenimas liks pavyzdžiu. Prelatas sakė: *Žmonės ilgisi tavęs, ilgiuos ir aš - su ašara širdy...*

Lietuvos rašytojų sąjungos Kauno skyriaus pirmininkas Gediminas Jankus išsakė, kokios mintys lydi praėjus metams be Roberto Keturakio: „Tai didi figūra lietuvių literatūroje, netekome tokio lygio kūrėjo, bet jis gyvas prisiminimuose. Nuo pirmųjų drauge skaitytų knygų, nuo pirmųjų susitikimų R. Keturakis išliko „deimančiukų” ieškotoju. Jo pirštų, akių ir širdies palytėtos ir išleistos jaunųjų poetų knygos. Roberto kūryba – gili, prasminga. Ypatingai svarbi

knyga „Kulka Dievo širdy”, skirta partizanų motinai. Tai tarsi himnas, kviečiantis įsijausti, įsiklausyti. Ypatinga ir jo sakralinė poezija, gilinimasis į dvasinius dalykus.”

Ilgametė bendrystė Robertą Keturakį siejo su Pasaulio lietuvių centru. Čia jis praleisdavo daug laiko, susitikdamas su autoriaus prie naujų knygų, čia išleistos knygos: romanas *Kulka Dievo širdy*, poema *Jotvingiai*, *eilėraščių rinkiniai Tiktai akimirkos*, *Nakties baltieji debesys*, *Teesie*, *Nežinomas*.

Pasaulio lietuvių centro vadovas Valdas Kubilius išsakė mintis apie Roberto Keturakio palikimo puoselėjimą, kvietė pasidalinti prisiminimais, išsaugotais laiškais, kurie sugultų į knygą, būtų perduoti Maironio lietuvių literatūros muziejui, kur rengiama paroda, atskiras Poeto fondas.

Padėkos žodžius poetui skyrė Saulutė Genovaitė Markauskaitė. Ji Roberto Keturakio padrausinta, patariama parengė knygą apie Bernardą Bučą, Krekenavą. Kartu keliavo po Lietuvos bibliotekas, mokyklas, daug laiko praleido

prie rengiamų spaudai knygų.

Mokytojo, geraširdžio patarėjo, visad besišypsančio veido prisiminimas išliks ir kunigo, poeto Nerijaus Pipiro prisiminimuose. Poetas jam – kaip saulė, toks maironiškas, toks artimas... Ypatingai jautrūs, tarsi maldos žodžiai atsi-veria knygoje „Teesie”.

Roberto Keturakio prisiminimai ypatingai svarbūs rašytojui Laimonui Iniui. Šiuos kūrėjus siejo bičiulystė, kūrybinė brolystė. L. Inis pasidalijo prisiminimais apie pirmuosius pažinties metus „Nemune”. Tuomet Robertas Keturakis buvo atsakingas už jaunuosius kūrėjus. Atidus, kruopščiai skaitė visus rankraščius, be griežtesnio žodžio bendravo su pradedančiais, atsakydavo į laiškus. Parašęs ne vieną tūkstantį laiškų. Jo principas buvo paskatinti kūrybai. Kalbėdamas apie R. Keturakio kūrybą, L. Inis sakė, kad prozos kūrinyje „Kulka Dievo širdy” iki šiol deramai neįvertintas. Kaip testamentinis, kaip himnas savo Motinai. Rašytojas L. Inis prisiminė ir savo knygą „Sakmė apie Gervijų tiltą”, kurią redagavo Robertas, ir sutiktuves Trakų pilies didžiojoje menėje. R. Keturakis deklamavo daug eilėraščių iš poezijos antologijos. Įsimintiniausia – kad jo gyvenimą, jo kūrybą lydėjo Saulė. Neatsitiktinai ir knygos pavadinimas *Saulėtekis kely*, *Saulabroliai*. Kaip prisiminė L. Inis, palydinti bičiulį į paskutinę kelionę švietė saulė, saulė nušvito ir šią prisiminimų valandą... O jo dedikacijos, jo dovanotos knygos su skirtais skaityti eilėraščių – tarsi testamentas, tarsi palikimas perprasti, suprasti Jo mintis...

Kauniečių atmintyje išliko gyvojo žodžio almanachas „Ažuolynas”, kurio siela buvo Rūta Staliliūnaitė, Robertas Keturakis. Jo vedėja Daina Kazlauskienė perdavė išsaugotus rankraščius šeimai.

Ne vieno kūrėjo rankraščiai palytėti Roberto Keturakio – redaktoriaus pieštuko, ne viena knyga palydėta pas skaitytojus. Kaip dėkingumą šviesiam poetui, vertėjo, redaktoriaus atminimui savo kūrybą skyrė Irena Žukauskaitė-Jacvičienė. Poeziją skaitė aktorius Egidijus Stancikas, skaitovė Vilma Urniežiūtė.

Prisiminimais apie Tėvą jautriai pasidalijo sūnus - KTU prof. Saulius Keturakis.

Prisiminimų valandą lydėjęs ir vis kitas knygas atversdamas Egidijus Stancikas pakvietė prisiminti Poetą, pakilusį virš debesų, tebesantį kartu su šviesa, kuriai esame pašaukti.

Dalia Poškienė

Kauno Kristaus prisikėlimo bazilikos konferencijų salėje.

Autorės nuotr.

**A.†A.
PATRICIJA (WRIGHT)
MATULIONIENĖ**

Gimė 1941 m. kovo 16 d. Xenia, OH. Gyveno Cleveland Heights, OH.

Mirė 2022 m. lapkričio 10 d.

Liko vyras Vytautas, sūnūs Romas ir Darius (Sheri) vaikai Marcus, provaikaičiai Tobias, sesuo Catherine Simons, dukterėčios Michele Simons, Donna Simon ir Helen Wright, svainis Algirdas V. Matulionis ir kiti giminės.

Velionės kūnas buvo sudegintas ir po šv. Mišių Clevelando šv. Kazimiero šventovėje lapkričio 17 d., kurias aukojo klebonas kunigas Joseph Bacevice, velionės pelenai buvo palaidoti Clevelando Calvary kapinėse.

Laidotuves tvarkė Jakubs & Son laidotuvių įstaiga.

Gedinti šeima

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė liūdi netekusi ilgamečio savo kolegos, buvusio Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos nario, bendraminčio, dvasinio ramsčio, Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegato užsienio lietuvių sielovadai

**PRELATO
EDMUNDO PUTRIMO.**

Savo darbais, siekiais, nuoširdžiu ir draugišku bendravimu Edmundas uždegdavo kitus, įtraukdavo į lietuvių bendruomenės veiklą. Šviesaus atminimo prelatas ypatingą dėmesį skyrė jaunimo dvasiniam ugdymui, tautiškumui, siekė, kad lietuvių bendruomenėse išaugtų jaunimas, perimantis mūsų tautos vertybes, gebėsiantis tęsti lietuvių bendruomenės veiklą. Edmundas Putrimas dalijosi savo žiniomis ir išminimi, visada rasdavo tinkamus sprendimus nelengviems klausimams spręsti. Prelatas buvo atsidadęs veiklai lietuvių bendruomenėje, tai liudija ir jo žodžiai „...nuoširdžiai džiaugiuosi galėdamas visus šiuos metus remti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės idealus.“ Edmundo Putrimo mirtis – didžiulė ir skaudi netektis Pasaulio Lietuvių Bendruomenei.

Su skausmu širdyse, liūdėdami kartu, tariame užuojautos žodžius Velionio artimiesiems. Prelato Edmundo Putrimo šviesus atminimas išliks mūsų širdyse.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba

**DIVIZIJOS GENEROLO S. RAŠTIKIO
LIETUVOS KARIUOMENĖS MOKYKLOJE
VYKO MINĖJIMAS**

2022 m. lapkričio 22 d. Divizijos generolo S. Raštikio Lietuvos kariuomenės mokykloje vyko iškilmingas Lietuvos kariuomenės dienos minėjimas. Minėjime dalyvavo Vytauto Didžiojo karo muziejaus Karybos istorijos skyriaus vedėja dr. Lina Kasparaitė – Balaišė, Aleksoto seniūnė Roberta Kuzmickienė, Aleksoto bendruomenės centro pirminkė Stepūtė Račkauskienė ir LGGRTC darbuotojas, šaulys dr. Raimundas Kaminskas, kuris minėjimo dalyvius pasveikino LGGRTC generalinio direktoriaus dr. Arūno Bubnio vardu ir pristatė nuotraukų parodą apie apie I husarų kunigaikščio Jonušo Radvilos pulką (1919-1940).

Renginyje taip pat dalyvavo Karinių oro pajėgų orkestras, LKM kariai, darbuotojai ir klausytojai. Karinių oro pajėgų orkestras nuotaikingais kūriniais pasveikino visus Lietuvos kariuomenės dienos proga.

Renginio metu LKM kariams buvo suteikti aukštesni kariniai laipsniai, įteikti apdovanojimai ir padėkos.

Pirmasis Lietuvos raitelių husarų karinis vienetas – eskadronas pradėjo kurtis prie Kauno miesto komendatūros, toje vietoje, kur buvo vokiečių arklidės Ukmergės pl. Nr 9 (dabar Savanorių pr. Nr.7 pastato kiemas) 1919 m. sausio 6-7 d.

1919-05-12 gen. Silvestro Žukausko (1860-1937) įsakymu Nr. 3 iš įvairių raitelių dalių buvo pradėtas formuoti 1 lietuvių raitelių pulkas (1919.05.12–1919.10.24).

Pirmuoju pulko vadu buvo paskirtas mjr. Gustav Hoeger. Pulko štabas kūrėsi pulko kareivinėse prie dabartinio Radvilėnų plento

Kaune.

Pulko kariai dalyvavo Lietuvos Nepriklausomybės kovose prieš bolševikus, bermontininkus, lenkų kariuomenę ir Klaipėdos sukilimo operacijose.

Nuo 1919-07-01 buvo paskirtas antrasis pulko vadas plk. Pranas Jackeivičius (1877-1938), kuris šiam pulkui vadovavo iki 1920-07-10, o vėliau nuo 1926.01.01 iki 1932.07.22. Trečiasis pulko vadas buvo plk. Juozas Litvinas (1882-1925), kuris kariniam vienetui vadovavo trumpai nuo 1920-07-10 iki 1920-08-22. Gen. Povilas Plechavičius (1890 – 1973) pulkui vadovavo nuo 1921 iki 1924 m.

Plk. ltn. Juozas Bačkus (1899-1942) nuo 1932-09-01 iki 1934-06-02. Plk. Aloyzas Valušis (1901-1998) nuo 1934-06-21 iki 1939-04-04. Paskutinis vadas iki sovietams okupuojant Lietuvą buvo plk. Izidorius Karaunaitis (1899-1964).

Keitėsi ir pulko pavadinimas: 1 raitelių pulkas (1919.10.25–1921.07.09), 1 kavalerijos pulkas (1921.07.10–1922.03.31), 1 gusarų pulkas (1922.04.01–1927.09.24), 1 gusarų Didžiojo Lietuvos etmono kunigaikščio Jonušo Radvilos pulkas (1927.09.25–1939.10.06) 1 husarų kunigaikščio Jonušo Radvilos pulkas (1939.10.07–1940.07.24).

1927.09.25 Lietuvos Respublikos prezidentas A. Smetona įteikė pulkui vėliavą su šūkiu: „Nugalėsime ar mirsim“.

Karių kepurės buvo raudonos. Munduras pilkai žalsvas, apykaklės trikampiai, balti, su Gedimino stulpais, kantai ir rankovių antsiuvai (iki 1931 m.) balti, kelnės raudonos, husariškos, su baltu kantu, batai su rozetėmis

**„DIRVAI“
AUKOJO:**

- D. Januta, Oakland, CA..... 1000
- G. Macys, Lakewood, OH..... 100
- A. Zemaitaitis, Santa Monica, CA..... 50
- F. Siauciunas, Mississauga, CAN..... 47
- R. Bitenas, Bronxville, NY..... 45
- B. Gričius, Agoura Hlls, CA..... 45
- G. Indreika, Chicago, IL..... 45
- G. Kijauskas, Cleveland, OH..... 45
- M. Gruzdy, Rocky River, OH..... 25
- V. Radzevicius, Livonia, MI 25
- J. Skardis, Santa Fe, NM 25
- B. Stankus, Sudbury, CAN..... 22
- R. Guzulaitis, Indianapolis, IN..... 20
- J. Stundzia, Lawrence, MA..... 20
- J. Kartanas, Omaha, NE..... 15
- A. Kazlauskas, Orland Pk., IL..... 5

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

aulo viršuje.

1931 m. pulkas buvo pirmasis Lietuvos tarpukario kariuomenėje kaip skiriamąjį ženklą antpečiuose pradėjęs naudoti pulko globėjo Jonušo Radvilos monogramą „JR“ su kunigaikščio karūna.

Raimundas Kaminskas

Š.m. lapkričio 22 d. Divizijos generolo S. Raštikio Lietuvos kariuomenės mokykloje vyko iškilmingas Lietuvos kariuomenės dienos minėjimas.

Autoriaus nuotr.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

- METAMS - \$55.
- PUSEI METŲ - \$40.
- PIRMA KLA SE - \$78.
- ORO PAŠTU | UŽSIENĮ
- METAMS - \$130.00

LIETUVOS AMBASADORĖS TAURĖS KREPŠINIO VARŽYBOMIS VAŠINGTONE PAŽYMĖTI LIETUVOS – JAV DIPLOMATINIŲ SANTYKIŲ IR KREPŠINIO LIETUVOJE 100-MEČIAI

Spalio 22 d. Vašingtone jau 19-ąją kartą surengtas Lietuvos ambasadorės taurės krepšinio turnyras, kurį globoja Lietuvos ambasadorė JAV Audra Plepytė. Dėl Ambasadorės taurės varžėsi JAV Kongreso narių patarėjai, Vašingtono diplomatų bendruomenės komanda, rinktinė JAV Administracijos komanda ir grupė Amerikos lietuvių komandų iš įvairių šalies kampelių. Krepšinio turnyras, kurį Lietuvos ambasada JAV organizuoja kartu su Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjunga, jau yra tapęs gražia Lietuvos sportinės diplomacijos tradicija ir yra vienas laukiamiausių sporto diplomacijos renginių JAV sostinėje.

Šių metų Ambasadorės taurės krepšinio varžybos buvo skirtos Lietuvos – JAV diplomatinių santykių šimt-

mečiui, 100-ųjų metų krepšinio atsiradimo Lietuvoje sukakčiai, transatlantinio bendradarbiavimo plėtrai ir Lietuvos žinomumo JAV didinimui. Šiais metais krepšinio turnyras buvo organizuotas 5x5 formatu ir subūrė dešimtį krepšinio mylėtojų komandų.

Ambasadorė Audra Plepytė atidarydama krepšinio turnyrą pažymėjo, kad „Meilė krepšiniui mus vienija ir už aikštelės ribų, kur mes kartu kaunamės už bendras vertybes, laisvę ir demokratiją“. Krepšininkus ir varžybų svečius taip pat pasveikino Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos prezidentas Laurynas Misevičius.

Šių metų Ambasadoriaus taurės turnyro finale susitiko JAV Administracijos rinktinė ir Kolorodo lietuvių koman-

da „Kalnėčiai“. Po atkaklios kovos, rezultatu 38-35 Ambasadorės taurę laimėjo JAV Administracijos komanda. Pasibaigus krepšinio varžyboms Lietuvos ambasadoje Vašingtone įvyko iškilmingas visų turnyro dalyvių pagerbimas ir nugalėtojų apdovanojimas. Ambasadorė Audra Plepytė pasveikino turnyro nugalėtojus - JAV Administracijos rinktinę ir įteikė jiems čempionų taurę. Ambasadorė padėjo Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos vadovybei, JAV lietuvių bendruomenei, „Lietuvių Fondui“ ir visiems prisidėjusiems prie turnyro organizavimo.

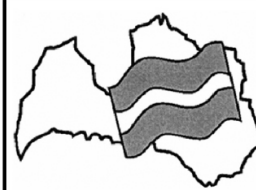
Lietuvos Respublikos ambasada Vašingtone Ambasadoriaus taurės krepšinio turnyrą pirmą kartą surengė 2003 metais. Tradiciniame turnyre kiekvienais metais kviečiamos dalyvauti JAV

lietuvių, taip pat JAV institucijų ir Vašingtone reziduojančių užsienio valstybių diplomatų komandos. Turnyrai rengiami bendradarbiaujant su Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos ir Lietuvos

krepšinio federacija, prie turnyro organizavimo prisideda Užsienio reikalų ministerija, JAV lietuvių bendruomenė, „Lietuvių Fondas“ ir privatūs rėmėjai.

Lietuvos Respublikos ambasados JAV informacija

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

**Latvian Cleveland
Credit Union**

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM
Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each
month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:

www.latvianclevelandcu.org

www.facebook.com/latvianclevelandcu

„GULBELĖ“ TRIUMFAVO 3X3 KREPŠINIO PASAULIO TURO TURNYRE

Šakių „Gulbelės“ ekipa tapo pasaulinio turo turnyro Honkonge nugalėtoja.

Turnyro finale Lietuvos komanda 21:17 įveikė Vienos komandą.

Komandą sudarė Marijaus Užupio, Aurelijaus Pukelio, Modesto Kumpio ir Pauliaus Beliavičiaus ketvertukas.

Geriausiai finale pasirodė M. Užupis, kuris pelnė 12 taškų ir atkovojo 6 kamuolius, o A. Pukelis

Šakių „Gulbelės“ ekipa. *FIBA nuotr.*

įmetė lemiamą baudos metimą bei pelnė 7 taškus, dar du pridėjo M. Kumpys.

Stefanas Stojaičius Vienos ekipai pelnė 8 taškus.

LRT

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuočiai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095

Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.